

ÁLTALÁNOS ÚTMUTATÓ

a LEADER helyi akciócsoportok által meghirdetett helyi felhívásokhoz

Verzió: 1.0

Alkalmazandó: 2017. október 24-től

Tartalom

1. Az Útmutató célja, hatálya	3
2. Kizáró okok listája	4
3. A helyi támogatási kérelmek benyújtásának és elbírálásának módja	5
4. Tájékoztatás kifogás benyújtásának lehetőségéről	10
5. Tájékoztató támogatói okirat kibocsátásáról.....	10
6. A biztosítéknyújtási kötelezettségre vonatkozó tájékoztató	11
7. A fejlesztéssel érintett ingatlanra vonatkozó feltételek – amennyiben a helyi felhívás kifejezetten ekként rendelkezik – standard kiválasztási eljárás keretében.....	12
8. Tájékoztatás a projektek megvalósításáról, finanszírozásáról, és előrehaladásának követéséről.	17
9. A közbeszerzési kötelezettségre vonatkozó tájékoztató.....	28
10. Tájékoztatásra és nyilvánosságra vonatkozó kötelezettségek.....	32
11. A helyi felhívással, a projektkiválasztási eljárással és a projektmegvalósítással kapcsolatos legfontosabb jogszabályok	33
12. A környezetvédelmi, esélyegyenlőségi és a nők és férfiak egyenlőségét biztosító követelmények.....	34

1. Az Útmutató célja, hatálya

Az Általános Útmutató a LEADER helyi akciócsoportok által meghirdetett helyi felhívásokhoz c. dokumentum (a továbbiakban: ÁÚF) célja, hogy a meghirdetésre kerülő helyi felhívások tekintetében tájékoztatást nyújtson a támogatást igénylőkre vonatkozó általános feltételekről.

Az ÁÚF jelen verziója a helyi felhívások elválaszthatatlan része, amely tartalmazza a helyi támogatási kérelem benyújtásához szükséges információkat.

Az ÁÚF-ben foglaltaktól való eltérés kizárólag a helyi felhívás jelen dokumentumra, és annak konkrét pontjára történő hivatkozással ellátott rendelkezése esetén lehetséges. Amennyiben a helyi felhívásban foglaltak valamely fejezet tekintetében eltérnek az ÁÚF-ben megfogalmazott általános előírásoktól, akkor a helyi felhívásban szabályozottak az irányadók.

Felhívjuk a tisztelt támogatást igénylők figyelmét, hogy az ÁÚF, valamint a helyi felhívások és dokumentumaik esetén az Irányító Hatóság (a továbbiakban: IH), a helyi akciócsoport (a továbbiakban: HACS) illetve a Miniszterelnökség a változtatás jogát fenntartja, ezért kérjük, hogy kövessék figyelemmel az illetékes helyi akciócsoport honlapján, a www.mvh.allamkincstar.gov.hu, valamint a www.szechenyi2020.hu oldalon megjelenő közleményeket és dokumentumokat! A beadás előtt ellenőrizték, hogy a helyi támogatási kérelmet a honlapon szereplő feltételeknek megfelelően állították össze, mert az ettől való (akár formai, akár tartalmi) eltérés esetén a helyi támogatási kérelem elutasításra kerülhet.

Az ÁÚF-ben, a helyi felhívásban, illetve a kapcsolódó egyéb dokumentumokban alkalmazott fogalmak használata és értelmezése tekintetében a 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet) 3.§-ban foglaltak az irányadók.

2. Kizáró okok listája

Nem ítéltető meg támogatás a támogatást igénylőnek, illetve nem adható ki támogatói okirat,

1. ha az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvényben (a továbbiakban: Áht.) foglaltak szerint nem felel meg a rendezett munkaügyi kapcsolatok követelményének,
2. köztulajdonban álló gazdasági társaság esetén, ha az Áht.-ban foglaltak szerint a köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló 2009. évi CXXII. törvényben foglalt közzétételi kötelezettségének nem tett eleget,
3. ha a gazdálkodó szervezet az Áht. 1. § 4.) pontja szerint nem átlátható szervezet,¹
4. ha a támogatási rendszerből való kizárás hatálya alatt áll,
5. ha harmadik személy irányában olyan kötelezettsége áll fenn, amely a támogatással létrejött projekt céljának megvalósulását megghiúsíthatja,
6. ha a helyi támogatási döntés tartalmát érdemben befolyásoló valótlan, hamis vagy megtévesztő adatot szolgáltatott vagy ilyen nyilatkozatot tett,
7. ha jogerős végzéssel elrendelt felszámolási, csőd-, végelszámolási vagy egyéb – a megszüntetésére irányuló, jogszabályban meghatározott – eljárás alatt áll,
8. aki nem felel meg a pályázati helyi felhívásban rögzített állami támogatási szabályoknak,
9. aki nem rendelkezik *a mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről* szóló 2007. évi XVII. törvény (a továbbiakban: eljárási törvény) 9/B. § b) pontja szerinti ügyfél-azonosítóval – figyelemmel az eljárási törvény 28. § (3) bekezdésére, (konzorcium esetén a konzorcium valamennyi tagja nem rendelkezik fenti ügyfél-azonosítóval),
10. jogszabályban vagy a pályázati helyi felhívásban meghatározott, a támogatói okirat kiadásának feltételeként meghatározott nyilatkozatokat nem teszi meg, dokumentumokat nem nyújtja be vagy a megtett nyilatkozatát visszavonja, vagy
11. mesterségesen teremtette meg a helyi támogatási jogosultság megszerzéséhez szükséges körülményeket azzal a céllal, hogy a helyi támogatási rendszer céljaival ellentétes előnyhöz jusson.

A helyi felhívás további kizáró okokat tartalmazhat!

---

¹ Magyarországi beruházások ösztönzéséhez kapcsolódóan közvetlenül nyújtott fejlesztési célú támogatás esetén a támogatást igénylő szervezet átlátható szervezetnek minősítéséről a Kormány egyedi határozatban dönt

3. A helyi támogatási kérelmek benyújtásának és elbírálásának módja

A helyi támogatási kérelem elkészítése

A támogatást igénylő a helyi felhívásban rögzített módon benyújtott helyi támogatási kérelemmel igényelheti a támogatást.

A helyi támogatási kérelmet a www.mvh.allamkincstar.gov.hu oldalon keresztül elérhető Elektronikus ügyintézés felületen történő bejelentkezést követően, Ügyfélkapun keresztül kell benyújtani.

A hiányos helyi támogatási kérelmek elkerülése érdekében a helyi támogatási kérelmek töltöttségét a kitöltő program ellenőrzi, a nyilvánvalóan hibás, nem értelmezhető adatokkal, avagy hiányosan kitöltött helyi támogatási kérelem véglegesítését és benyújtását a kitöltő program nem engedélyezi. A kérelem sikeres benyújtása nem jelenti a helyi támogatási kérelem tartalmi megfelelését!

A helyi támogatási kérelem véglegesítése és benyújtása

A helyi támogatási kérelem kitöltését és benyújtását segíti a Felhasználói Kézikönyv Elektronikus Felület Használatához és E-Kérelem Benyújtásához, amelyet a támogatást igénylők a www.mvh.allamkincstar.gov.hu oldalon érhetnek el. A támogatást igénylők az ügyfélnyilvántartásba vételről a www.mvh.allamkincstar.gov.hu oldalon tájékozódhatnak. A helyi támogatási kérelem benyújtására e honlapon keresztül az Elektronikus ügyintézés felületen regisztráció után van lehetőség. Kérjük, hogy a helyi támogatási kérelem sikeres kitöltése és beküldése érdekében tanulmányozza át a Felhasználói Kézikönyvet.

A támogatást igénylő a támogatás igénylésével egyidejűleg hozzájárulását adja ahhoz, hogy az IH közösségvezérelt helyi fejlesztés támogatás elnyerése esetén – EMVA forrás esetén a 908/2014/EU bizottsági rendelet 57. cikk szerinti adatokon túl –

- a) a kedvezményezett nevét,
- b) a projekt tárgyát,
- c) az elnyert támogatás összegét,
- d) a döntés évét és a hónapját

nyilvánosságra hozza, valamint a támogatást igénylő által rendelkezésre bocsátott adatokat a vonatkozó jogszabályok szerint nyilvántartsa és kezelje.

A helyi támogatási kérelemhez csatolandó dokumentumokat elektronikus úton elektronikus formában, vagy papír alapú dokumentumok esetében szkennelés útján előállított, olvasható formában kell csatolni a kérelemhez.

Ha a támogatásra rendelkezésre álló kötelezettségvállalási keret kimerül – ideértve a felhívás keretösszegének csökkentését is –, vagy annak kimerülése előre jelezhető, a HACS a benyújtási határidő előtt a benyújtás lehetőségét felfüggesztheti vagy a felhívást lezárhatja, és az erről szóló tájékoztatást közzéteszi a honlapján, és az IH-nak illetve a Kincstárnak is megküldi.

Szakaszos elbírálás alkalmazása esetén a benyújtási lehetőség felfüggesztése vagy lezárása csak a felhívásban rögzített szakasz zárásának időpontját követő naptól

lehetséges. A támogatási kérelem benyújtására nyitva álló időszakban az adott szakasz lezárása az erről szóló döntés közzétételét követő nyolcadik naptól lehetséges.

Folyamatos elbírálás alkalmazása esetén a benyújtási lehetőség felfüggesztése vagy a felhívás lezárása csak az erről szóló döntés közzétételét követő harmadik naptól lehetséges.

Ha a felfüggesztés dátuma előtt benyújtott támogatási kérelmekről hozott döntést követően a támogatásra rendelkezésre álló keret nem merült ki, a HACS a felfüggesztést megszüntetheti, és új benyújtási határidőt határozhat meg.

A helyi támogatási kérelem a benyújtását követően a kérelembenyújtásra nyitva álló, a HACS tájékoztatójában meghatározott időpontig szerkeszthető, módosítható. A benyújtást követő újraszerkesztés, módosítás az informatikai rendszer sajátossága okán a kérelem visszavonásaként értelmezett, az adatok betöltése mellett új kérelemként jelenik meg, és kerül rögzítésre, azaz új vonalkódot kap.

A támogatást igénylő a kérelem beérkezéséről értesítést kap. Bármely ügyfélkapun keresztül benyújtott dokumentum beérkezésének tényét, tartalmát és annak időpontját a Központi Elektronikus Szolgáltató Rendszer (KR) által a támogatást igénylő, illetve a kedvezményezett, kamarai meghatalmazott igénybevétele esetén a kamarai meghatalmazott ügyfélkapus értesítési tárhelyére küldött értesítés igazolja.

Meghatalmazásra vonatkozó szabályok

A helyi támogatási kérelem és a kifizetési igénylés benyújtása során a támogatást igénylő, illetve kedvezményezett helyett az ügyfél-nyilvántartási rendszerben kérelemre nyilvántartásba vett besorolású meghatalmazott is eljárhat. A meghatalmazás nyilvántartásba vételének és megszüntetése bejelentésének szabályait a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 1. melléklet 8/A.1–8/A.7. pontja határozza meg.

Az EMVA forrásból származó támogatások esetén, ha a kifizető ügynökség, a HACS vagy az IH által küldött iratok megküldése ügyfélkapun keresztül történik, az ügyfélkapun keresztül megküldött irat a támogatást igénylő, illetve kedvezményezett vagy meghatalmazottja értesítési tárhelyéről való letöltése útján történő átvétel napján kézbesítettnek minősül, ha a Központi Elektronikus Szolgáltató Rendszer az irat kézhezvételét igazolja vissza.

Az EMVA forrásból származó támogatások esetén, ha a támogatást igénylőnek, illetve kedvezményezettnek meghatalmazottja van, az iratokat a meghatalmazott részére kell megküldeni. A támogatást igénylő, illetve kedvezményezett kérheti, hogy akkor is számára kerüljön kézbesítésre az irat, ha az ügyben meghatalmazottja van, kivéve a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 57/B. § (6) bekezdése szerinti esetet.

Az EMVA forrásból támogatott intézkedések esetén, ha a támogatást igénylőnek, illetve kedvezményezettnek több meghatalmazottja van, az iratok az átvételre írásban kijelölt meghatalmazottnak, ilyen kijelölés hiányában vagy több írásbeli kijelölés esetén - az ügyfél egyidejű értesítésével - az adott intézkedésben utoljára eljáró, hatályos képviseleti joggal rendelkező meghatalmazottnak kerülnek kézbesítésre.

A helyi támogatási kérelem értékelése

A támogatási kérelem benyújtása, valamint a helyi felhívásban meghatározott feltételek teljesítése nem jelent alanyi jogosultságot a támogatásra, arról csak a kiválasztási szempontokra és forrásra tekintettel hozható döntés.

Ha a helyi támogatási kérelem határidőn túl benyújtott, a HACCS a kérelmet – hiánypótlási felhívás nélkül – elutasítja, és erről – valamint az elutasítással szemben kifogás benyújtásának lehetőségéről – a támogatást igénylőt értesíti.

Ha a helyi támogatási kérelem hiányos vagy hibás, és ezért nem felel meg a helyi felhívásban meghatározott szempontoknak, a HACCS vagy munkaszervezete – ha az adott szempontot igazoló dokumentum hiánya vagy hibája hiánypótlás keretében pótolható, és a helyi felhívás lehetőséget nyújt a hiánypótlásra –, legalább öt, legfeljebb tizenöt napos határidő kitűzésével, az összes hiány vagy hiba megjelölésével felhívja a támogatást igénylőt helyi támogatási kérelmének kijavítására. Amennyiben a felhívás ettől eltérően nem rendelkezik, hiánypótlásra egyszer van lehetőség.

Ha a helyi támogatási kérelemben szereplő információ nem egyértelmű, vagy ellentmondást tartalmaz, és a helyi felhívás lehetőséget nyújt tisztázó kérdés alkalmazására, a HACCS vagy munkaszervezete az értékelés során egy alkalommal írásban tisztázó kérdést tehet fel megfelelő határidő biztosításával. A határidőn túl beérkezett választ figyelmen kívül kell hagyni.

A helyi támogatási kérelem adatai megfelelőségének ellenőrzése és a szabálytalanságok megelőzése érdekében a projektmegvalósítás tervezett helyszínének felkeresését (előzetes helyszíni szemle) lehet elrendelni.

Felhívás eltérő rendelkezése hiányában amennyiben a projekt keretében igényelt támogatási összeg eléri a 20 millió Ft-ot és építéssel járó beruházást - új építés, felújítás, átalakítás vagy bővítés tevékenységek – tartalmaz, a projekt csak az építéssel járó beruházás kapcsán a HACCS által lefolytatott előzetes helyszíni szemlét követően kezdhető meg.

Felhívás eltérő rendelkezése hiányában amennyiben a projekt keretében igényelt támogatási összeg nem haladja meg a 20 millió Ft-ot, és építéssel járó beruházást tartalmaz, a támogatást igénylőnek elegendő a támogatási kérelméhez legalább 3 db olyan fényképet csatolni, amelynek készítési dátuma és a helye minden kétséget kizáróan megállapítható – akár a fényképről, akár a fájl adatokból -, valamint alkalmas a fejlesztés előtti állapot igazolására.

Ha az előzetes helyszíni szemle a támogatást igénylő közreműködése nélkül, külső vizsgálattal (szemrevételezéssel, méréssel) vagy távérzékeléssel elvégezhető, mellőzhető a szemléről történő tájékoztatás. Ebben az esetben a helyszíni szemle a támogatást igénylő vagy alkalmazottja, meghatalmazottja jelenléte nélkül is elvégezhető. Ez esetben a helyszíni szemlén felvett jegyzőkönyv másolatát - annak lezárását követő tizenöt napon belül - elektronikus kapcsolattartás esetén az ügyfélkapu rendszerén keresztül, egyéb esetben postai úton kell kézbesíteni a támogatást igénylő részére. A jegyzőkönyvre a támogatást igénylő a kézhezvételtől számított nyolc naptári napon belül észrevételt tehet.

A támogatást igénylőre nézve terhelő megállapításokat tartalmazó jegyzőkönyv egy másolati példányát az ellenőr - ha az ehhez szükséges technikai feltételek adottak - köteles a támogatást igénylőnek a helyszínen átadni vagy azt részére a jegyzőkönyv lezárásától számított tizenöt naptári napon belül megküldeni, amelyre a támogatást igénylő a jegyzőkönyv kézhezvételétől számított nyolc naptári napon belül észrevételt tehet.

Az eljárási határidőbe nem számít bele a támogatást igénylő kiértékelésétől az ellenőrzés, illetve szemle befejezéséig eltelt idő, továbbá a helyszíni szemle jegyzőkönyvének a kedvezményezett részére történő átadásától vagy megküldésétől az észrevétel beérkezéséig tartó időtartam.

Ha a támogatást igénylő a helyszíni szemle lebonyolítását megtagadja, akadályozza, illetve a helyszíni szemlét végzőkkel nem működik együtt, a helyszíni szemlét végző tájékoztatja, hogy helyi támogatási kérelme kizárásra kerül a további értékelésből.

A HACS döntése és értesítése

A HACS-ok a helyi támogatási kérelmekről való döntés megalapozása érdekében helyi bíráló bizottságot (a továbbiakban: HBB) állítanak fel.

A kiválasztási folyamat során a HACS pontozás alapján dönt. A HBB köteles részletes indokolást készíteni, ha a helyi támogatási kérelmet elutasítani javasolja. A HBB feltétellel vagy csökkentett összeggel való támogatásra irányuló döntési javaslatot nem adhat, és illet a HACS sem küldhet az IH-nak, kivéve azon eseteket, mikor a helyi támogatási kérelem alapján el nem számolható költségnek minősülő költségtételek miatt szükséges a támogatási összeg csökkentése.

A HBB a kérelemre vonatkozó támogató vagy elutasító döntési javaslatot a kérelmek – helyi felhívásban előírt értékelési szempontoknak való megfelelés szerinti – sorrendje alapján tesz.

A HACS a HBB döntési javaslata alapján dönt a helyi támogatási kérelem elutasításáról, vagy az annak támogatására irányuló javaslatot, a HBB – döntési javaslatot meghozó – ülésének jegyzőkönyvével együtt, az ülés megtartását követő harminc napon belül megküldi az IH-nak.

A támogatásra irányuló döntési javaslatáról vagy az elutasító döntéséről a HACS tájékoztatja a támogatást igénylőt. A támogatást igénylők a helyi támogatási kérelmük értékelését a tájékoztatás közlését követően a HACS irodájában személyesen megtekinthetik.

Az eljárási határidőkbe nem számít bele a helyi felhívás módosítás következtében szükségessé vált korrekció, a tisztázó kérdés megválaszolásának, valamint a hiánypótlás, vagy a kifogás elbírálására irányuló eljárás időtartama.

A Magyar Államkincstár (a továbbiakban: Kincstár) általi jogosultsági ellenőrzés (végső ellenőrzés céljából)

A Kincstár a HACS támogatásra irányuló javaslatának az IH-hoz történő beérkezését követően, a felhívásban szereplő jogosultsági szempontok szerint, elvégzi a támogatási kérelem 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 72/B. § (1) b) és c) pontjai szerinti jogosultsági ellenőrzését.

Ha a támogatási kérelem hiányos vagy hibás és ezért nem felel meg a felhívásban meghatározott jogosultsági szempontoknak, a Kincstár – ha az adott jogosultsági szempontot igazoló dokumentum hiánya vagy hibája hiánypótlás keretében pótolható és a felhívás lehetőséget nyújt a hiánypótlásra –, legalább öt, legfeljebb tizenöt napos határidő kitűzésével, az összes hiány vagy hiba megjelölésével felszólítja a támogatást igénylőt támogatási kérelmének kijavítására. Hiánypótlásra egyszer van lehetőség, amennyiben a felhívás eltérően nem rendelkezik.

Ha a támogatást igénylő a nem hiánypótolható jogosultsági szempontoknak nem felelt meg, vagy a hiánypótlást hibásan, hiányosan vagy határidőn belül nem nyújtja be és ezért a támogatási kérelme nem felel meg a jogosultsági szempontoknak, az IH a támogatási kérelmet elutasítja és erről a támogatást igénylőt értesíti. A tájékoztatásnak tartalmaznia kell az elutasítás indokait és a kifogás benyújtásának lehetőségét, módját.

IH végső döntése

Az IH a HACS támogatásra irányuló javaslatának az IH-hoz történő beérkezésétől – mely az elektronikus felületen történő HACS jóváhagyást jelenti - számított 30 napon belül támogató döntést (kötelezettségvállalás) vagy elutasító döntést hoz.

Ha a beérkező támogatási kérelmek száma meghaladja a tervezettet, a határidőt az IH egy alkalommal, legfeljebb harminc nappal meghosszabbíthatja.

Az IH a döntésről a támogatást igénylő mellett a HACS-ot is tájékoztatja.

Az eljárási határidőbe nem számít bele a hiánypótlás vagy a kifogás elbírálására irányuló eljárás időtartama.

A döntésről az IH tájékoztatja a támogatást igénylőt és megküldi részére a támogatói okirat tervezetét.

Támogatói okirat alkalmazása esetén az aláírt támogatói okirattal kell értesíteni a támogatást igénylőt. A támogatói okirat elektronikus formában kerül kiállításra, aláírásra és megküldésre.

A támogatási kérelem elutasítása, esetén a tájékoztatásnak tartalmaznia kell a kifogás benyújtásának lehetőségét, módját.

Helyi támogatási kérelem visszavonása

A támogatást igénylő a helyi támogatási kérelmét a támogatási döntés meghozataláig elektronikusán, az elektronikus alkalmazások használatának szabályai szerint visszavonhatja. A helyi támogatási kérelem visszavonását az IH tudomásul veszi és erről elektronikus úton értesíti a támogatást igénylőt. A visszavonás tudomásulvételével szemben a támogatást igénylő nem élhet kifogással. EMVA forrásból nyújtott támogatás esetén a visszavonás szabályait a 809/2014/EU bizottsági végrehajtási rendeletben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

4. Tájékoztatás kifogás benyújtásának lehetőségéről

A támogatást igénylő az intézményrendszer döntése ellen a helyi támogatási kérelem benyújtásának időpontjától a helyi támogatási jogviszony időtartama alatt kifogást nyújthat be, ha a projekt kiválasztási eljárásra, a támogatói döntés meghozatalára, a támogatói okirat kiadására vonatkozó eljárás jogszabálysértő vagy a helyi felhívásban foglalt előírásokba ütközik.

A kifogás benyújtására a kifogásolt döntés kézbesítésétől számított 10 naptári napon belül, egy alkalommal, az indokok megjelölésével van lehetőség.

A támogatást igénylő kifogását az eljáró szerv Elektronikus ügyintézés felületén, ügyfélkapun keresztül, elektronikus úton nyújthatja be. A kifogást annak benyújtója az elektronikus alkalmazáson keresztül mindaddig visszavonhatja, amíg kifogást elbíráló szerv azt érdemben el nem bírálta. A visszavont kifogást újból előterjeszteni nem lehet.

A kifogásban meg kell jelölni azon indokokat - a megsértett jogszabályban vagy a helyi felhívásban foglalt rendelkezést - melyekre tekintettel kéri a döntés felülvizsgálatát. Indokolás és pontos hivatkozás hiányában a kifogás érdemi vizsgálat nélkül elutasításra kerül. A kifogás elbírálása során kizárólag a kifogásban vitatottak kivizsgálására kerül sor.

Kifogás benyújtására a helyi támogatói okirat kibocsátását követően is lehetőség van, ha a támogatás folyósítására, visszakövetelésére vonatkozó eljárás jogszabálysértő, vagy a helyi felhívásba ütközik. A kifogás benyújtásának rendje megegyezik a helyi támogatási kérelemről hozott döntés elleni kifogások benyújtásának rendjével.

A kifogás a beérkezéstől számított 30 napon belül kerül elbírálásra. Az elbírálás határideje egy alkalommal, legfeljebb 30 nappal meghosszabbítható.

A kifogás elbírálásáig a kifogásban foglaltakkal összefüggő eljárási határidők nyugszanak. A kifogás tárgyában hozott döntés ellen további kifogás előterjesztésének nincs helye.

5. Tájékoztató támogatói okirat kibocsátásáról

A támogatásban részesített támogatást igénylő részére az IH támogatói okiratot bocsát ki.

A támogatói okiratot a támogató minősített elektronikus aláírással ellátva bocsátja ki.

Támogatás csak hatályos támogatói okirat alapján folyósítható.

A támogatói okirat módosításának szabályait az Általános Szerződési Feltételek 4. fejezete tartalmazza.

6. A biztosítéknyújtási kötelezettségre vonatkozó tájékoztató

EMVA-ból származó forrásból nyújtott támogatás esetében kizárólag előleg fizetése esetén kell az előleg összegével megegyező összegű biztosítékot nyújtani. Az előleg igénybevételenek lehetőségét a helyi felhívás tartalmazza.

Biztosítékként elfogadható:

- a) készpénzletét,
- b) garanciavállaló nyilatkozat,
- c) garanciaszervezet által vállalt kezesség,
- d) biztosítási szerződés alapján kiállított – készfizető kezességvállalást tartalmazó – kötelezvény,
- e) az Áht. 92. § (1) bekezdése szerinti állami kezesség.

A kifizető ügynökség – a helyi felhívás eltérő rendelkezése hiányában – felmentést adhat a biztosíték nyújtására

- a hatósági feladatokat ellátó közjogi szerv, valamint
- az ilyen feladatot állami felügyelet alatt végző magántestület részére, illetve
- ha a biztosított összeg értéke nem éri el az 500 eurót, és a kedvezményezett írásban vállalja, hogy az elengedett biztosítékkal azonos összeget fizet, ha nem teljesíti a vonatkozó kötelezettséget.

A biztosíték rendelkezésre állásának szabályai:

A biztosítékot az előlegigényléssel egyidejűleg kell nyújtani. Kifizetés csak akkor lehetséges, ha a szükséges biztosíték rendelkezésre áll. A biztosítéknak az előleggel történő elszámolás elfogadásáig kell rendelkezésre állni.

A kedvezményezett számára a biztosítékcsere lehetővé kell tenni, ha az új biztosíték végrehajthatósága, illetve az általa fedezett érték megfelel a biztosítékokra vonatkozó feltételeknek.

Biztosítékokkal kapcsolatos egyéb rendelkezések

A biztosítéknyújtási időszaknál rövidebb lejáratú biztosíték esetén, a lejárat napját megelőző 45 naptári nappal korábban a kedvezményezettnek a biztosítékot meg kell hosszabbítani vagy cserét kell biztosítani. Ennek elmulasztása esetén a kifizetéseket el kell utasítani, valamint a támogató a támogatói okiratot visszavonhatja.

Ha a biztosíték mérsékelhető (felszabadítható) vagy megszüntethető, a kifizető ügynökség haladéktalanul gondoskodik az erre vonatkozó nyilatkozat kiadásáról.

A fentiekben nem részletezett kérdésekben 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet előírásai alkalmazandók.

7. A fejlesztéssel érintett ingatlanra vonatkozó feltételek

Nem támogatható olyan projekt, amely a beruházást, illetve a fejlesztést olyan ingatlanon (saját, lízingelt vagy bérelt) kívánja megvalósítani, amely a helyi támogatási kérelem benyújtásának időpontjától nem per - és igénymentes, kivéve, ha a támogatást igénylő az igény jogosultja.

Amennyiben a beruházást, illetve fejlesztést osztatlan közös tulajdonban álló ingatlanon kívánják megvalósítani, a helyi támogatási kérelem jogosultságának feltétele a tulajdonostársak között közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt használati megállapodás, és az ahhoz tartozó használati megosztásra vonatkozó vázrajz helyi támogatási kérelemmel történő benyújtása.

A helyi felhívás rendelkezhet akként, hogy tulajdoni lap másolat csatolandó, ez esetben eltérő rendelkezés hiányában elegendő szemle típusú, E-hiteles (TAKARNET rendszerből lekért) tulajdoni lap másolat.

1. Amennyiben az ingatlan a támogatást igénylő kizárólagos tulajdonában van, a támogatást igénylőnek azt szemle típusú tulajdoni lap másolat benyújtásával szükséges igazolnia.
2. Amennyiben a fejlesztéssel érintett ingatlan nincs a támogatást igénylő tulajdonában vagy nem a támogatást igénylő kizárólagos tulajdona, és az ingatlan a támogatást igénylő kizárólagos tulajdonába kerül:

A tulajdonosváltást a támogatást igénylőnek/kedvezményezettnek a vonatkozó szemle típusú tulajdoni lap másolat bemutatásával szükséges igazolnia, melyen a támogatást igénylő/kedvezményezett/Magyar Állam tulajdonosként kerül feltüntetésre.

Kisajátítás esetén a kisajátítási terv elkészítéséről, felülvizsgálatáról, záradékolásáról, valamint a kisajátítással kapcsolatos értékkülönbözlet megfizetésének egyes kérdéseiről szóló 178/2008. (VII.3.) Korm. rendelet szerinti kisajátítási terv alapján az érintett ingatlanok tulajdoni lapjait a Kedvezményezett a projekt záró kifizetési igénylésével egyidejűleg köteles benyújtani.

3. Amennyiben a fejlesztéssel érintett ingatlan nincs a támogatást igénylő tulajdonában vagy nem a támogatást igénylő kizárólagos tulajdona, és az ingatlan vagy ingatlanhányad nem kerül a támogatást igénylő tulajdonába:
  - Közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt tulajdonosi nyilatkozat szükséges arról, hogy hozzájárul a helyi támogatási kérelemben szereplő projekt megvalósításához és a támogatási időszak során megvalósuló infrastrukturális fejlesztések támogatást igénylő általi aktiválásához, továbbá az ingatlan a kötelező fenntartási időszakban a fejlesztés céljára rendelkezésre áll;
  - Érintett ingatlanok szemle típusú tulajdoni lap másolatai szükségesek;
    - A támogatást igénylőnek/kedvezményezettnek legalább a fenntartási időszak végéig szóló bérleti, vagyonkezelési, vagy egyéb jogcímen, birtokláshoz való jogot igazoló és használatot biztosító szerződéssel kell rendelkeznie és azt be kell mutatnia, kivéve azon eseteket amikor a támogatást igénylő nem tulajdonosa az ingatlanoknak, de annak használatára holtig tartó haszonélvezeti joga, vagy özvegyi joga alapján jogosult.
    - A szerződés:

- legalább a fenntartási időszak végéig szól,
- tartalmazza fenntartási időszakra, a helyi támogatási kérelem fejlesztés megvalósítására vonatkozó biztosítékokat, illetve a szerződésszegés esetére vonatkozó felelősséget,
- nem tartalmazhat olyan rendelkezést, melynek alapján a felek bármelyike azt rendes felmondással megszüntetheti, vagy attól egyoldalúan elállhat. A Szerződésben foglalt jogok és kötelezettségek harmadik személy részére történő átruházása kizárólag az IH előzetes írásbeli beleegyezésével gyakorolható,
- nem tartalmazhat olyan rendelkezést, ami a bérlő, használó számára az elvétel jogát korlátozná,
- tartalmaznia kell olyan rendelkezést, amely biztosítja, hogy az ingatlan tulajdonosa a fejlesztés révén ne részesülhessen – az állami támogatási szabályok szerint – jogtalan előnyben (pl.: a jogviszony megszűnésének szabályozása körében ki kell térni különösen a fejlesztés esetleges maradványértékének elszámolására, oly módon, hogy az ingatlan tulajdonosa a maradványérték megtérítésére köteles, amennyiben az nem került egyéb módon ellentételezésre).

Speciális esetek:

Szolgalmi jog: Amennyiben a projekt megvalósításához és fenntartásához megfelelő, úgy az adott ingatlanra vonatkozó, a projekt megvalósítását lehetővé tevő szolgalmi joggal is biztosítható az ingatlanra vonatkozó jogosultság. Amennyiben a támogatást igénylő, illetve állami vagyonkezelő esetében a Magyar Állam a helyi támogatási kérelem benyújtásáig rendelkezik a tulajdoni lapon bejegyzett szolgalmi joggal, akkor a tulajdonosi nyilatkozat, valamint használati jogcímet biztosító szerződés benyújtása nem szükséges, elegendő a szemle típusú tulajdoni lap. Amennyiben az ingatlan-nyilvántartásban még nem került feltüntetésre, a szolgalmi jog alapítását igazoló határozatot, megállapodást is csatolni kell.

Közös tulajdon: Amennyiben nem áll rendelkezésre megosztási vázrajz és közös tulajdon használatára vonatkozó, közokiratban vagy teljes bizonyító erejű magánokiratban rögzített megállapodás, vagy ezt meghatározó jogerős bírósági ítélet, a helyi támogatási kérelem benyújtásáig valamennyi tulajdonostárs nyilatkozata szükséges arról, hogy hozzájárul a helyi támogatási kérelem megvalósításához és a támogatási időszak során megvalósuló infrastruktúrális fejlesztések támogatást igénylő általi aktiválásához, továbbá az ingatlan a kötelező fenntartási időszakban a fejlesztés céljára rendelkezésre áll.

Amennyiben az ingatlanra vonatkozóan rendelkezésre áll megosztási vázrajz és/vagy használati megállapodás, és:

- a fejlesztés kizárólag a támogatást igénylő által használt ingatlanrészt érinti, tulajdonosi hozzájárulás csatolása nem szükséges, kizárólag a megosztási vázrajz és/vagy használati megállapodás benyújtása szükséges;
- a fejlesztés nem kizárólag a támogatást igénylő által használt ingatlanrészt érinti, a helyi támogatási kérelem benyújtásáig valamennyi tulajdonostárs közokiratba vagy teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt nyilatkozata is szükséges arról, hogy hozzájárul a helyi támogatási kérelem megvalósításához és a támogatási időszak során megvalósuló infrastruktúrális fejlesztések támogatást igénylő általi

aktiválásához, továbbá az ingatlan a kötelező fenntartási időszakban a fejlesztés céljára rendelkezésre áll.

4. Amennyiben a beruházással érintett ingatlan állami tulajdonban van, a kincstári vagyon részét képezi, vagy önkormányzati tulajdonban van, úgy az alábbi dokumentumokat szükséges benyújtani a főszabálytól eltérően legkésőbb az első kifizetési kérelem (beleértve az előlegigénylést is) benyújtásáig:
- I. Amennyiben a támogatást igénylő vagyonkezelési, haszonbérleti szerződés vagy törvényben történő kijelölés alapján közvetlen jogviszonyban áll a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.-vel (a továbbiakban: MNV Zrt.) vagy a Nemzeti Földalapkezelővel:
    - Központi költségvetési szerv által, kizárólag saját vagyonkezelésében lévő, MNV Zrt. illetékességébe tartozó állami ingatlan(ok)on megvalósított fejlesztés esetén:
      - o szemle típusú tulajdoni lap szükséges;
    - Egyéb – központi költségvetési szerv által nem kizárólag saját vagyonkezelésében lévő vagy központi költségvetési szervtől eltérő személy által állami ingatlanokon megvalósított – fejlesztések esetén, vagy a Nemzeti Földalapkezelő illetékességébe tartozó ingatlanon megvalósított fejlesztés esetén:
      - o az MNV Zrt. vagy a Nemzeti Földalapkezelő nyilatkozata szükséges arról, hogy hozzájárul a projekt megvalósításához, és nem tesz olyan intézkedést a támogatást igénylővel szemben, amely a helyi támogatási kérelem cél megvalósítását szolgáló – fenntartási kötelezettségének végéig tartó – hasznosítási és/vagy a projekt támogatói okiratban foglalt egyéb kötelezettség teljesítését veszélyezteti, vagy lehetetlenné teszi;
      - o szemle típusú tulajdoni lap szükséges.
  - II. Amennyiben a támogatást igénylő az MNV Zrt.-től vagy a Nemzeti Földalapkezelőtől eltérő szervezettel áll az állami ingatlan tekintetében bérleti, egyéb jogcímen, birtokláshoz való jogot igazoló és használatot biztosító közvetlen jogviszonyban:
    - Központi költségvetési szerv vagyonkezelésében lévő ingatlanon a támogatást igénylő harmadik személy által megvalósítani tervezett fejlesztés, amennyiben a központi költségvetési szerv meghatalmazást kapott az MNV Zrt.-től a tulajdonosi hozzájárulás kiadásához szükséges:
      - a központi költségvetési szerv MNV Zrt.-től kapott felhatalmazásának másolata, amennyiben az nem található meg az MNV Zrt. honlapján;
      - a központi költségvetési szerv által kiadott vagyonkezelői és tulajdonosi hozzájárulás, amellyel hozzájárul a projekt megvalósításához, és kijelenti, hogy nem tesz olyan intézkedést a támogatást igénylővel szemben, amely a helyi támogatási kérelem cél megvalósítását szolgáló – fenntartási kötelezettségének végéig tartó – hasznosítási és/vagy a projekt támogatói okiratban foglalt egyéb kötelezettség teljesítését veszélyezteti, vagy lehetetlenné teszi;
      - szemle típusú tulajdoni lap;
      - bérleti, egyéb jogcímen, birtokláshoz való jogot igazoló és használatot biztosító szerződés.
    - Egyéb – MNV Zrt. által kiadott felhatalmazással nem rendelkező, vagy a Nemzeti Földalapkezelő illetékességébe tartozó, központi költségvetési szerv

vagyongazdálkodásában lévő ingatlanon, vagy bármely egyéb, harmadik személy által megvalósított – fejlesztés esetén szükséges:

- az MNV Zrt. vagy a Nemzeti Földalapkezelő nyilatkozata arról, hogy hozzájárul a projekt megvalósításához, és nem tesz olyan intézkedést a támogatást igénylővel szemben, amely a helyi támogatási kérelem cél megvalósítását szolgáló – fenntartási kötelezettségének végéig tartó – hasznosítási és/vagy a projekt támogatói okiratban foglalt egyéb kötelezettség teljesítését veszélyezteti, vagy lehetetlenné teszi;
- a támogatást igénylővel az állami ingatlan tekintetében bérleti vagy egyéb jogcímen, birtokláshoz való jogot igazoló és használatot biztosító közvetlen jogviszonyban lévő szervezet/személy által kiadott hozzájárulás, amellyel hozzájárul a projekt megvalósításához, és kijelenti, hogy nem tesz olyan intézkedést a támogatást igénylővel szemben, amely a helyi támogatási kérelem cél megvalósítását szolgáló – fenntartási kötelezettségének végéig tartó – hasznosítási és/vagy a projekt támogatói okiratban foglalt egyéb kötelezettség teljesítését veszélyezteti, vagy lehetetlenné teszi.
- szemle típusú tulajdoni lap.

III. Amennyiben a beruházással érintett ingatlan önkormányzati tulajdonban van szükséges:

- érintett ingatlanok szemle típusú tulajdoni lap másolatai;
- amennyiben releváns:
  - Tulajdonosi nyilatkozat szükséges arról, hogy hozzájárul a helyi támogatási kérelem megvalósításához és a támogatási időszak során megvalósuló infrastrukturális fejlesztések támogatást igénylő általi aktiválásához, továbbá az ingatlan a kötelező fenntartási időszakban a fejlesztés céljára rendelkezésre áll;
  - A támogatást igénylőnek/kedvezményezettnek legalább a fenntartási időszak végéig szóló bérleti, vagyongazdálkodási, egyéb jogcímen, birtokláshoz való jogot igazoló és használatot biztosító szerződéssel kell rendelkeznie és azt be kell mutatnia.

Felhívjuk a figyelmet továbbá, hogy amennyiben a helyi felhívás kizárta a lakóingatlanok fejlesztését, azonban a fejlesztéssel érintett ingatlan a beruházás megkezdését megelőzően lakáscélú ingatlannak minősül, úgy legkésőbb záró kifizetési igénylés benyújtásakor a kedvezményezett köteles az épület fő rendeltetés szerinti jellegének megváltozásáról szóló módosított tulajdoni lapot benyújtani.

Igénymentesség fogalma:

Senkinek nincs az ingatlanra vonatkozó, akár a jelenben, akár a jövőben esedékes olyan, az ingatlan-nyilvántartásról szóló 1997. évi CXLI. törvény szerinti bejegyzett joga, feljegyzett ténye, amely az ingatlan tulajdonosát vagy tulajdonjogának megszerzőjét az ingatlanhoz fűződő tulajdonosi jogainak gyakorlásában olyan módon és/vagy mértékben akadályozná vagy korlátozná, hogy az a helyi támogatási kérelemben foglalt célok és a támogatói okiratban foglalt kötelezettségek teljesítését jelentős mértékben korlátozza, illetve akadályozza.

Különösen, de nem kizárólagos jelleggel az alábbi - a tulajdoni lapon bejegyzett - jogok illetve tények minősülnek igénynek, ezek fennállása esetén az ingatlan nem minősül igénymentesnek:

- visszavásárlási és vételi jog kivéve,
  - ha a vételi jog az ingatlant terhelő jelzálogjoghoz kapcsolódik;
  - ha a támogatást igénylő olyan visszavásárlási joggal terhelt ingatlanon kívánja megvalósítani a projektet, amelynek tulajdonjogát települési önkormányzat beépítési, fejlesztési kötelezettséggel ruházta át a támogatást igénylő részére és ennek biztosítására kötötte ki visszavásárlási jogát;
- végrehajtási jog;
- a tulajdonossal szemben megindított felszámolási eljárás, végelszámolás;
- bírósági ítéleten alapuló tulajdoni korlátozás;
- bírósági vagy hatósági határozaton alapuló telekalakítási és építési tilalom; elrendelésének ténye, valamint egyéb építésügyi korlátozás, kivéve, ha a fejlesztéssel létrehozandó épületre az építésügyi korlátozás nem vonatkozik;
- kisajátítási és telekalakítási eljárás megindításának a ténye, kivéve, ha a fejlesztéssel kapcsolatos telekterület bővítését célozza;
- árverés, nyilvános pályázat kifizetésének ténye;
- zárlat, zár alá vétel, zár alá vételt megelőző biztosítási intézkedés;
- tulajdonjog fenntartással történő eladás;
- az ingatlan-nyilvántartási eljárás felfüggesztésének ténye.

Amennyiben a tulajdoni lap fent fel nem sorolt bejegyzést, tényt tartalmaz, abban az esetben az IH vagy a HACS az értékelés során igazolásokat, okiratokat kérhet be az igénymentességnek való megfelelés vizsgálata érdekében.

Amennyiben valamely jog vagy tény széljegyként szerepel az ingatlan-nyilvántartásban, az igényként a fentiek figyelembe vételével értékelendő.

Nem minősülnek igénynek a tulajdoni lapon bejegyzett terhek, így különösen:

- a jelzálogjog,
- az elidegenítési és terhelési tilalom,
- a szolgalmak.

8. Tájékoztatás a projektek megvalósításáról, finanszírozásáról, és előrehaladásának követéséről.

8.1. Mérföldkövek

A projekt ütemezett megvalósítása érdekében a helyi felhívás előírhatja, hogy a támogatást igénylő mérföldköveket határozzon meg a projekt céljának elérése érdekében. A mérföldkő a projekt megvalósítása szempontjából jelentős időpont, esemény vagy a projekt megvalósítása révén elért szakmai vagy műszaki eredmény.

A támogatást igénylő által a költségvetésben betervezett tevékenységek, illetve elszámolható költségek áthúzódhatnak a mérföldköveken.

A helyi felhívás a mérföldkövek számára, illetve az egyes mérföldkövek tartalmára vonatkozóan is tartalmazhat konkrét elvárást. Minden projekt tartalmaz legalább egy, a projekt fizikai befejezéséhez kapcsolódó mérföldkövet.

A kedvezményezett a támogatói okiratban foglalt ütemezés szerinti mérföldkövek elérését követő tizenöt napon belül köteles beszámolót benyújtani a projekt műszaki-szakmai előrehaladásának bemutatásával a projekt eredményességéről, valamint hatékonyságáról. A mérföldkőben vállalt eredmények alátámasztását szolgáló dokumentumokat a beszámolóhoz kell csatolni.

A mérföldkövek elérésekor kötelezően benyújtandó kifizetési igénylés tartalmazhat egyéb, a mérföldkőben vállalt eredményhez nem kapcsolódó költség elszámolását is.

8.2. Előlegigényléssel kapcsolatos információk

A projekt sikeres megvalósítása érdekében a Helyi felhívás rendelkezhet akként, hogy a kedvezményezett előlegigénylésre jogosult. Az előleg támogatási előleg lehet.

Előleget folyósítani akkor lehet, ha

- a) a helyi felhívás, illetve a támogatói okirat lehetőséget biztosít a kedvezményezettnek az előleg igénybevételére,
- b) a kedvezményezett rendelkezik hatályos támogatói okirattal,
- c) a biztosítékadásra kötelezett legkésőbb az előlegigénylési kérelem benyújtásáig igazolja a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet XV. Fejezetében meghatározott összegű biztosíték rendelkezésre állását,
- d) az előlegigénylési dokumentáció tartalmi szempontból megfelelő,
- e) első kifizetési igénylés esetén, ha a helyi felhívás lehetővé tette, a kedvezményezett benyújtja a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 77. § (1) bekezdésében előírt dokumentumokat,
- f) a kedvezményezett még nem nyújtott be záró kifizetési igénylést.

Az előleg igénylését a kedvezményezett kezdeményezi az „Előlegfizetési kérelem” elektronikus úton történő benyújtásával. Előleg kifizetése kérelemre történik. Ha az előlegigénylés hiányos vagy hibás, a kifizető ügynökség egy alkalommal a hiány, illetve hiba megjelölésével, hiánypótlásra hívja fel a kedvezményezettet. Az előleg igénylésével egy időben a kedvezményezett köteles igazolni az előleg összegével megegyező összegű biztosíték rendelkezésre állását.

Előleget igényelni a záró kifizetési igénylés benyújtásáig bármikor lehet.

Egyszeri elszámolás esetén támogatási előleg nem igényelhető.

Támogatási előleg kizárólag a támogatói okiratban utófinanszírozásuként rögzített elszámolható költség vonatkozásában igényelhető.

EMVA forrásból támogatott projektek esetében az utófinanszírozású tevékenységekre igénybe vehető maximális előleg mértéke a megítélt támogatás 50 %-a lehet.

A fentiekben nem részletezett kérdésekben 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet előírásai alkalmazandók.

8.3. Kifizetési igénylés

Helyi felhívás eltérő rendelkezése hiányában, a megítélt támogatás kifizetése a kedvezményezett nevére és címére szóló, a projekt megvalósítása érdekében teljesített gazdasági eseményről kiállított, igazoltan pénzügyileg rendezett/teljesített számlák, illetve a projekt tevékenységek elvégzését, a költségek felmerülését igazoló egyéb dokumentumok (a továbbiakban elszámoló bizonylatok) alapján összeállított időközi és záró kifizetési igénylések alapján történik.

Időközi kifizetési igénylést a projekt keretében felmerült költségek elszámolása érdekében mérőidőkövek között is be lehet nyújtani.

Utófinanszírozású időközi kifizetési igénylés esetén kifizetési igénylés csak abban az esetben nyújtható be, ha az abban igényelt támogatás összege meghaladja a megítélt támogatás 10%-át, de legalább a kétszázézer forintot.

A kedvezményezett a támogatói okiratban foglalt ütemezés szerinti mérőidőkövek elérését követően, amennyiben a HACs ettől eltérően nem határozta meg a helyi felhívásban, köteles időközi, illetve az utolsó mérőidőkövet követően záró kifizetési igénylésben beszámolni a projekt keretében felmerült és elszámolni kívánt költségekről, valamint a szakmai beszámolóban a projekt pénzügyi és műszaki, szakmai előrehaladásának bemutatásával a projekt eredményességéről, illetve hatékonyságáról.

A kedvezményezett a kifizetési igénylésben nyilatkozik arról, hogy a benyújtott kifizetési igényléshez kapcsolódó elszámolások alapp bizonylatai valós és elszámolható költségeken alapulnak és a támogatott projekt kapcsán merültek fel, valamint a támogatás a helyi támogatói okiratban vállalt, mérőidőkövekhez rendelt ütemezésnek megfelelően kerül felhasználásra.

Az elszámolható költségek valódiságát igazoló, a kifizetési igénylésben benyújtandó dokumentumok körét a 272/2014. (XI.5.) Korm. rendelet 4. sz. melléklete határozza meg.

Projektmenedzsment költségek elszámolására vonatkozó speciális szabály:

Helyi felhívás eltérő rendelkezése hiányában a projekt menedzsment tevékenységhez kapcsolódó költség csak a projekt szakmai előrehaladásának arányában számolható el. Eszerint a projektek pénzügyi lebonyolítása során a kifizetett és az összes, projektmenedzsmentre megítélt támogatás aránya legfeljebb 10 százalékponttal haladhatja meg a teljes projekt vonatkozásában kifizetett és megítélt támogatás arányát.

8.4. Támogatás folyósítása

Támogatás – a támogatási előleg kivételével – a kifizető ügynökség által jóváhagyott kifizetési igénylés alapján folyósítható.

A kifizetés forintban, a 2007. évi XVII. törvény 28/A. § (2) bekezdése alapján a kedvezményezett ügyfél-nyilvántartási rendszerben rögzített fizetési számlájára történik.

A kifizető ügynökség a beszámoló benyújtásának elmulasztása esetén felfüggeszti, elutasítása esetén felfüggesztheti a támogatás folyósítását a beszámoló szakmai jóváhagyásáig.

A megítélt támogatást a kifizető ügynökség a 908/2014/EU európai bizottsági rendelet 28. cikke alapján a kedvezményezettet terhelő, az intézkedésekkel összefüggő tartozás összegéig visszatartja, és ezzel a tartozás megfizetettnek minősül.

EMVA forrásból származó támogatás esetén, ha a kedvezményezettnek köztartozása vagy a kifizető ügynökséggel szemben tartozása áll fenn, a kifizethető támogatást a kifizető ügynökség a köztartozással, valamint a tartozással csökkentett összegben folyósítja, azzal, hogy a támogatott tevékenységet a támogatói okiratban meghatározott szakmai tartalom és intenzitás mellett kell a kedvezményezettnek megvalósítania.

Az igényelt támogatás az adminisztratív ellenőrzések és a helyszíni ellenőrzések lefolytatása után kerül kifizetésre.

A kifizető ügynökség nem alkalmazza a 10%-ot meghaladó túligénylés esetén előírt csökkentést, ha a kedvezményezett bizonyítja, hogy nem felróható neki a nem támogatható összeg kifizetési igénylésben való szerepeltetése, vagy ha az kifizető ügynökség más módon meggyőződött arról, hogy az érintett kedvezményezettnek nem felróható.

Ha a kifizetési igénylés vagy a szakmai beszámoló hiányos vagy hibás, a beérkezéstől számított harminc – szállítói finanszírozás esetén tizenöt – napon belül, legfeljebb tizenöt napos határidő kitűzésével az adott igénylésben vagy beszámolóban szereplő valamennyi hiány, illetve hiba megjelölésével hiánypótlásra, illetve a hiba javítására kell felhívni a kedvezményezettet, a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 37. §-ában foglaltak figyelembevételével. A hiánypótlással érintett elszámoló bizonylat kifizetése ezzel egyidejűleg felfüggesztésre kerül. Ha a záró kifizetési igényléshez kapcsolódó záró szakmai beszámoló szorul hiánypótlásra, valamennyi elszámoló bizonylat kifizetése felfüggesztésre kerül.

Időközi kifizetési igénylésnél vagy szakmai beszámolónál legfeljebb egy alkalommal kerülhet sor hiánypótlásra.

Ha a kedvezményezett által benyújtott időközi kifizetési igénylés, szakmai beszámoló vagy annak egy része ellentmondásos információkat tartalmaz, a kifizető ügynökség a hiánypótlást követően egy alkalommal az információk további részletezését, pontosítását, az ellentmondások feloldását kérheti a kedvezményezettől legfeljebb három napos határidő kifizetésével tisztázó kérdés formájában, a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 37. §-ában foglaltak figyelembevételével.

Az időközi kifizetési igényléshez kapcsolódó tisztázó kérdés megválaszolására rendelkezésre álló határidő a jogszabályban előírt kifizetési határidőt felfüggeszti a tisztázó kérdéssel érintett elszámoló bizonylat tekintetében.

Záró kifizetési igénylés esetén a kifizető ügynökség több alkalommal is hiánypótlásra hívhatja fel a kedvezményezettet és több alkalommal is feltehet részére tisztázó kérdést. Ezt az eljárást a kifizető ügynökség első hiánypótlási felhívásának kedvezményezett általi kézhezvételét követő hatvan napon belül le kell zárni. Az eljárást a kifizető ügynökség indokolt esetben felfüggesztheti.

Ha a hiány pótlására és a hiba javítására a kitűzött hiánypótlási határidőn belül nem kerül sor, ez a kifizetési igénylés érintett részének elutasítását eredményezi, ez esetben további hiánypótlásnak nincs helye.

Konzorciumok kezelése

Konzorciumi formában megvalósított projektek esetén a támogatási előlegigénylést, valamint a mérföldkő elérését követően benyújtandó beszámolót vagy kifizetési igénylést a konzorciumvezető nyújthatja be azzal, hogy a konzorciumi tag részére igényelt támogatási előleggel, beszámolóval valamint a konzorciumi tag nevére kiállított elszámoló bizonylatokkal kapcsolatos információkat a konzorciumi tag is rögzítheti a monitoring és információs rendszerben.

Időközi kifizetési igénylést konzorciumi tag is benyújthat.

A konzorciumvezető feladata a projekt-előkészítés, a projektmenedzsment és a nyilvánosság biztosítása tevékenységek ellátása.

A záró kifizetési igénylést a konzorciumvezető nyújthatja be azzal, hogy a konzorciumi tag nevére kiállított elszámoló bizonylatokkal kapcsolatos információkat a konzorciumi tag is rögzítheti a monitoring és információs rendszerben.

8.5. Az önerő igazolása

Ha a kedvezményezett természetes személy, mikro-, kis- és középvállalkozás vagy nagyvállalat, az önerő rendelkezésre állásáról – választása szerint – a 272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 77. § (4) bekezdés szerinti igazoló dokumentum benyújtása nélkül kizárólag a

272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet 77. § (3) bekezdés c) pontja szerint nyilatkozhat, amelyben vállalja, hogy a projekt megvalósítása során biztosítani fogja az önerő rendelkezésre állását.

Az önerő igazolása nem természetes személy kedvezményezettek esetén az alábbiak szerint történhet legkésőbb az első kifizetési igénylés (ideértve az előlegigénylést is) benyújtásakor:

Támogatást igénylő típusa	Önerő típusa	Igazolás módja
Kizárólag önkormányzatok, önkormányzati társulások, költségvetési szervek esetén:		
önkormányzat	költségvetési előirányzat	Képviselő-testületi határozat, vagy a képviselő-testület költségvetési rendeletbe foglalt - a tartalék feletti rendelkezési jogot átruházó - felhatalmazása alapján a polgármester nyilatkozata a saját forrás biztosításáról. Ez a dokumentum a projekt dokumentáció részeként is benyújtandó, támogatói okirat hatályba lépésekor a projekt összköltsége, és az önerő tényleges összege alapján szükség esetén módosítandó, és a módosítás benyújtandó. (A határozat kötelező tartalmi elemeit ld. a táblázat alatt.)
önkormányzati társulás	költségvetési előirányzat	Önkormányzati társulás esetén a társulási tanács határozata vagy a képviselő-testület költségvetési rendeletbe foglalt - a tartalék feletti rendelkezési jogot átruházó - felhatalmazása alapján a polgármester nyilatkozata. Ez a dokumentum a projekt dokumentáció részeként is benyújtandó, a támogatói okirat hatályba lépésekor a projekt összköltsége, és az önerő tényleges összege alapján szükség esetén módosítandó, és a módosítás benyújtandó. (A határozat kötelező tartalmi elemeit ld. a táblázat alatt.)
költségvetési szerv	költségvetési előirányzat	Az irányító szerv vezetőjének nyilatkozata a saját forrás biztosításáról. Ez a dokumentum a projekt dokumentáció részeként is benyújtandó, a támogatói okirat hatályba lépésekor a projekt összköltsége, és az önerő tényleges összege alapján szükség esetén módosítandó, és a módosítás benyújtandó.
Minden nem természetes személy támogatást igénylő esetén:		

	számlapénz	A forrás igazolására kizárólag a kedvezményezett nevére kiállított, 30 naptári napnál nem régebbi bankszámlakivonat vagy banki igazolás fogadható el. Felhívjuk a figyelmet, hogy amennyiben a számlapénz rendelkezésre állását több számlakivonattal, vagy banki igazolással kívánja igazolni, a becsatolt dokumentumoknak ugyanarra a napra vonatkozó egyenleget kell tartalmaznia.
	bankbetét	30 naptári napnál nem régebbi, a kedvezményezett nevére a számlavezető vagy hitelintézet által kiadott igazolás a bankbetét összegéről, és annak meglétéről. Felhívjuk a figyelmet, hogy amennyiben a bankbetét rendelkezésre állását több banki igazolással kívánja igazolni, a becsatolt dokumentumoknak ugyanarra a napra vonatkozó egyenleget kell tartalmaznia! Forinttól eltérő deviza betét esetén a fentiek szerinti napon az MNB által közzétett deviza középárfolyamon kell átszámítani forintra.
	névre szóló értékpapír	A kedvezményezett nevére kiállított, 30 naptári napnál nem régebbi értékpapír számlakivonat vagy banki igazolás. Felhívjuk a figyelmet, hogy amennyiben az értékpapír rendelkezésre állását több számlakivonattal, vagy értékpapír számlára vonatkozó banki igazolással kívánja igazolni, a becsatolt dokumentumoknak ugyanarra a napra vonatkozó egyenleget kell tartalmaznia!
	hitel	A hitelintézet vagy pénzügyi vállalkozás által kiadott kötelező érvényű finanszírozási ajánlat: hitelígérvény, vagy megkötött hitel/kölcsönszerződés (kötelező formai elemeit ld. a táblázat alatt).
	tagi kölcsön, magánkölcsön	Kölcsönszerződés és banki átutalásról igazolás vagy bevételi pénztárbizonylat.
	a projekt megvalósítása érdekében végrehajtott tőkeemelés	30 naptári napnál nem régebbi, a hitelintézet által kiadott igazolás a törzstőke-emelés címén befizetett összegről. Amennyiben számlapénz, bankbetét és értékpapír is forrás, akkor az ezeket igazoló dokumentummal egy napon kell kiadni ezt az igazolást is.
	zártvégű pénzügyi lízing	Lízingszerződés, a mellékleteket képező átadás-átvételi jegyzőkönyvvel és fizetési ütemtervvel.
	az államháztartás alrendszereiből	Megkötött hitelszerződés, támogatói okirat, határozat támogatás odaítéléséről.

	származó egyéb támogatás (vissza nem térítendő támogatás, visszatérítendő támogatás, kamattámogatás, kedvezményes kamatú és kamatmentes hitel/kölcsön, fejlesztési adókedvezmény, kockázati tőkejuttatás)	
	az államháztartás alrendszerén kívülről származó egyéb támogatás (vissza nem térítendő támogatás, visszatérítendő támogatás)	Megkötött hitelszerződés, támogatói okirat, határozat támogatás odaítéléséről.
	kifizetett számlák, vagy egyéb, az elszámolást alátámasztó dokumentumok	Az önerő rendelkezésre állásának igazolását megelőzően felmerült, a projekt elfogadott költségvetésében szereplő költség alátámasztását szolgáló számla (szállítói előlegszámla), vagy egyéb, a gazdasági eseményt hitelesen dokumentáló bizonylat, valamint a kifizetést igazoló bizonylat másolata, továbbá egyéb, a projekthez kötődő teljesítést alátámasztó dokumentumok másolata (a szállítói előlegszámlával történő sajáterő igazolás esetében a teljesítés igazolása nem szükséges). Az így benyújtott dokumentumok kifizetési igénylés keretében történő ismételt benyújtása nem szükséges.
	víziközmű társulat általi finanszírozás	Társulati alapító okirat, az érdekeltségi hozzájárulás kivetéséről szóló társulati határozat (amely tartalmazza az érdekeltségi egységeket). Amennyiben a társulat a hozzájárulásokat hitelből előlegezi meg, akkor a hitelszerződés vagy a hitelintézet által kiadott kötelező érvényű hitelígérvény. A kedvezményezett és a víziközmű társulat közötti megállapodás a forrás átadásáról.

A fenti igazolási módok helyettesítésére az IH más dokumentumok benyújtását is előírhatja.

Amennyiben a kedvezményezett a támogatás kifizetését a projekt megvalósítását követően, egy összegben kérelmezi, úgy az önerő igazolására nincs szükség.

Felhívjuk a figyelmet, hogy az önerő igazolására szolgáló valamennyi bankszámlakivonatnak, banki igazolásnak, értékpapír számlakivonatnak, tőzstőke-emelés címén befizetett összegről szóló igazolásnak ugyanarra a napra vonatkozó egyenleget kell tartalmaznia!

Önkormányzati támogatást igénylő, vagy önkormányzati társulás esetén az önerő rendelkezésre állását igazoló képviselőtestületi határozat, vagy, ha az önkormányzat SZMSZ-ében hatáskör-átruházás történt, akkor az ennek megfelelő önkormányzati szerv határozatának kötelező tartalmi elemei:

- A projekt címe, a helyi támogatási kérelemben megjelölttel összhangban;
- A projekt megvalósítási helyszínének pontos címe;
- A projekt megvalósítási helyszínének helyrajzi száma;
- A helyi felhívás száma;
- A projekt összes költsége a helyi támogatási kérelemmel (költségvetési táblával) megegyezően;
- A projektnek a támogatás szempontjából elszámolható költségét a helyi támogatási kérelemmel, illetve a támogatói döntéssel megegyezően;
- A projekt teljes költségére vonatkozó önkormányzati önerő számszerű összegét és forrásait (saját forrás, hitel, egyéb) a helyi támogatási kérelemmel, illetve a támogatói döntéssel megegyezően;
- A helyi támogatási kérelem benyújtásakor az igényelt támogatás összegét a helyi támogatási kérelemben foglaltakkal megegyezően;
- Az önkormányzat kötelezettségvállalása arra vonatkozóan, hogy a támogatás elnyerése esetén az önkormányzati önerő összegét a költségvetésében elkülöníti.

Szabad felhasználású hitelszerződés esetében, illetve amennyiben a Kedvezményezett a saját forrást olyan kötvénnyel vagy beruházási hitellel kívánja biztosítani, amely több fejlesztés fedezetéül is szolgál egyszerre, legkésőbb az első kifizetési igénylés benyújtásakor a fentiek mellé csatolni kell a hitelintézet által kiadott igazolást, amely tartalmazza, hogy a bank a projekt saját forrására szánt összeget a projekt finanszírozása céljából nyitott alszámlán kezeli és csakis a projekt céljainak megfelelően, a projekt dokumentációban meghatározott műszaki és egyéb tartalom finanszírozására biztosítja.

A hitelintézet által kiadott Kötelező érvényű Finanszírozási Ajánlatnak, illetve a megkötött hitel/kölcsönszerződésnek², vagy ahhoz kapcsolódóan a hitelintézet által kiadott igazolásnak illetve a következőket kell tartalmaznia:

- Projekt címe;
- Projekt főbb adatai;
- Saját forrás hitelintézet által finanszírozott összege;
- A hitel kedvezményezettje(i);

---

² Amennyiben a finanszírozási ajánlat vagy a szerződés nem tartalmazza a kötelező elemeket, a feltételeket egy kapcsolódó, a hitelintézet által kiállított igazolás is tartalmazhatja.

- Hitel vagy kötvény finanszírozási kondíciói;
- A hitel/kötvény biztosítékán túli egyéb kötelezettség vállalások és feltételek különös tekintettel a fizetési kötelezettség teljesítésének biztosítékaul szolgáló jogokra és kötelezettségekre;

Keretszerződés esetében hitelintézet által kiadott igazolás arról, hogy a keretből mekkora összeg hívható még le.

A hitel/kölcsönyszerződés nem tartalmazhat olyan feltételt, mely ellentmond a támogatói okiratban és az irányadó jogszabályokban foglaltaknak.

Projekt összköltség támogatáson felüli részének igazolása:

A Kedvezményezett köteles a projekt elfogadott műszaki, szakmai tartalmának megvalósításához szükséges, támogatáson felüli teljes önerőt biztosítani. Indokolt esetben az első kifizetési igénylés (ideértve az előlegigénylést is) jóváhagyásának feltételeként az IH előírhatja a támogatói okiratban, hogy a Kedvezményezett a projekt el nem számolható, illetve elszámolható, de elszámolni nem kívánt költségeinek fedezetéül szolgáló önerőt is igazolni köteles, a fentiek szerinti módon. Indokolt eset akkor áll fenn, ha az önerőből megvalósítani kívánt projekttevékenységek meg nem valósulása megghiúsíthatja a támogatott projektrészek megvalósulását, illetve a nem támogatott projekttevékenységek nélkül a támogatott projektrészek megvalósulása és fenntartása nem biztosítható.

8. 6. A projektvégrehajtás időtartama

8.6.1 A projekt megkezdése

A projekt megvalósítását a helyi támogatási kérelem benyújtását követő naptári napon a támogatást igénylő saját felelősségre megkezdheti. A projekt megkezdése nincs befolyással a helyi támogatási kérelem értékelésére és nem jelent előnyt annak elbírálása során, továbbá nem garantálja az igényelt támogatás elnyerését.

A támogatott projektek megkezdése időpontjának az alábbi időpontok közül a legkorábbi minősül:

- a) építési beruházás esetén a támogatással érintett első munkafolyamat építési naplóba történő első bejegyzése vagy építési napló hiányában az építésre vonatkozó első, visszavonhatatlan kötelezettségvállalás időpontja;
- b) tárgyi eszköz,(ide tartozik az ingatlanvásárlás is) forgó eszköz, immateriális javak (együttesen: eszközök) beszerzése- esetén:
  - ba) a kedvezményezett általi első jogilag kötelező érvényű megrendelés napja,
  - bb) a ba) alpont szerinti megrendelés hiányában – az arra vonatkozóan megkötött, jogilag kötelező érvényű szerződés létrejöttének a napja,
  - bc) a ba) alpont szerinti megrendelés és a bb) alpont szerinti szerződés hiányában – a kapcsolódó számla kelte, számla hiányában a kedvezményezett által aláírással igazolt átvételi nap az első beszerzett gép, berendezés, anyag vagy termék szállítását igazoló okmányon,
- c) létesítmény felvásárlása esetén a felvásárlás időpontja;
- d) szolgáltatás, egyéb tevékenység támogatása esetén amennyiben a szerződéskötést megelőzően megrendelésre kerül sor, ennek időpontja, előzetes megrendelés hiányában, a

megvalósításra megkötött első szerződés hatályba lépésének napja, függetlenül a szerződés létrejöttének napjától, érvényességétől;

e) fejlesztési célú pénzeszközök átadását tartalmazó projekt esetén az első pénzáradás napja;

f) beruházás saját vállalkozásban történő megvalósítását, vagy saját vállalkozásban teljesített szolgáltatást tartalmazó projekt vonatkozásában:

- építési tevékenységnél építési napló vezetés kötelezettségének fennállása esetén a támogatással érintett első munkafolyamat építési naplóba történt bejegyzésének napja;
- oktatást, képzést, vagy rendezvényeket magába foglaló szolgáltatás esetén az első ilyen esemény napja;
- egyéb esetekben az alábbiak közül a legkorábbi időpont:
  - nem előkészítési költségnek minősülő számla, vagy egyéb elszámolást alátámasztó bizonylaton szereplő fizikai teljesítés, a bizonylat kiállítás és a bizonylat kiegyenlítés dátuma közül a legkorábbi időpont vagy
  - a tevékenység végrehajtásában résztvevő saját foglalkoztatott munkaköri leírásában, munkáltatói utasításban e projekt kapcsán megjelölt kezdési időpont.

Nem tekintendő a projekt megkezdésének a földterület megvásárlása - ha az nem képezi a beruházás elszámolható költségét -, továbbá a projekt-előkészítési tevékenység.

Konzorciumok, és kollektív beruházások kezelése:

A megkezdettséget projektszinten szükséges értelmezni, tehát az egyes tagok által megvalósított tevékenységek közül a fentiek szerint legkorábban megkezdettnek kell a projekt megkezdésének tekinteni.

Keretszerződések, keretmegállapodások kezelése:

Amennyiben valamely támogatott tevékenység vonatkozásában a támogatást igénylő keretszerződéssel, keretmegállapodással rendelkezik, a projekt megkezdés időpontjának az adott projekt vonatkozásában készült külön kiegészítő szerződés, megállapodás hatályba lépése, vagy ennek hiányában az egyedi megrendelést igazoló okmány kiállításának, létrejöttének dátuma minősül.

Adott projekt vonatkozásában felfüggesztő hatályú szerződések kezelése:

Amennyiben a szerződés hatályba lépésének időpontja a szerződés érvényességének (létrejöttének) időpontjától eltér, vagy a szerződés felfüggesztő feltételt tartalmaz, a projekt megkezdésének a hatályba lépés vagy a feltétel bekövetkeztének napja minősül.

8.6.2 A projekt fizikai befejezése

A projekt fizikailag befejezett, amennyiben a projekt keretében támogatott valamennyi tevékenység a Támogatói Okiratban meghatározottak szerint, a helyi felhívásban meghatározott feltételek mellett teljesült. A projekt fizikai befejezés napjának a projekt utolsó támogatott tevékenysége fizikai teljesítésének a napja minősül, a következők szerint:

1. eszközbeszerzés és információs technológia-fejlesztés beszerzése (hardver) esetén üzembe helyezés dátuma;
2. ingatlanfejlesztés és infrastrukturális beruházás esetén megtörténik a használatba vétel (engedélyköteles építés esetén a jogerős használatbavételi engedélyben, infrastrukturális beruházás esetében a szükséges, jogerős szakhatósági engedélyben meghatározott időpont vagy nem engedélyköteles építés esetén a műszaki átadás-átvétel lezárásának napja);
3. tanácsadásnál a megbízó által aláírt teljesítésigazolás napja;
4. képzés esetén a képzés teljesítését igazoló dokumentum kiállításának napja;
5. minőség-, környezet- és egyéb irányítási, vezetési, hitelesítési rendszerek, szabványok bevezetése esetén a tanúsítvány kiállításának, a minősítés megszerzésének vagy a nyilvántartásba vétel napja;
6. gyártási licenc és gyártási know-how, információs technológia-fejlesztés beszerzése (szoftver), honlapfejlesztés esetén a teljesítést igazoló dokumentum kiállításának napja;
7. ingatlan bérlet és folyamatos teljesítés esetén a projektben beállított időtartamra vonatkozó számlák teljesítése;
8. termék (beleértve az alkatrészt és/vagy részegységet), szolgáltatás vagy technológia fejlesztés esetén a vonatkozó ismertető kiadvány megjelenésének napja;
9. könyvvizsgálat esetén a teljesítés napja;
10. egyéb tevékenység esetében a tevékenység megvalósulásának napja.

8.6.3 Az építési beruházásokkal kapcsolatos elvárások

1. Építés esetében a támogatási kérelem keretében történő költségvetés tervezés és a kifizetési igényléshez kapcsolódó elszámolás az Építési Normagyűjtemény (a továbbiakban: ÉNGY) szereplő tételek azonosítója szerint történik. A támogatási, illetve kifizetési kérelem alapján jóváhagyott elszámolható kiadás nem haladhatja meg az adott építmény tekintetében az ÉNGY szerinti referenciaárakkal számított összeget. Amennyiben az elszámolni kívánt építési tételek nem sorolhatóak be az építési normagyűjtemény tételazonosítói szerint, akkor a támogatást igénylőnek legalább három, azonos műszaki tartalommal rendelkező részletes és tételes – egymástól és a kedvezményezettől független ajánlattevőtől származó – árajánlatot kell támogatási kérelméhez csatolni. Árajánlat esetén a támogatási kérelemben a költséghatékonyságot, az „értéket a pénzért” elvet és a támogatási kérelem céljait figyelembe vevő legkedvezőbb árajánlattal rendelkező építési tételt kell feltüntetni. Amennyiben a kötelezően benyújtandó három árajánlat nem szerezhető be, úgy a forgalmazó nyilatkozatának ki kell terjedni arra, hogy az igényelt tétel egyedi gyártású, vagy az más forgalmazótól nem szerezhető be;

2. Valamennyi technológiai elemnek minőségi tanúsítvánnyal vagy megfelelőségi nyilatkozattal kell rendelkeznie, továbbá a 275/2013. (VII. 16.) Korm. rendelet alapján a beépített anyagoknak teljesítmény nyilatkozattal kell rendelkezniük;

3. A projekt keretében kizárólag olyan első üzembe helyezésű, a támogatási kérelem benyújtásának évétől számított legfeljebb két éve gyártott gépek, technológiai berendezések beszerzése és beépítése támogatható, amely a támogatható tevékenység megvalósítását szolgálja;

3. A támogatást igénylő a támogatási kérelem mellékleteként köteles benyújtani három, a felhívás vonatkozó fejezete, pontja, alpontja szerinti tartalmi elemekkel rendelkező, egymástól és a támogatást igénylőtől független ajánlattevőtől (forgalmazótól) származó, azonos műszaki paraméterekkel rendelkező gépre, eszközre vonatkozó árajánlatot. A támogatási kérelemben a költséghatékonyságot, az „értéket a pénzért” elvet és a támogatási kérelem céljait figyelembe vevő legkedvezőbb ajánlattal rendelkező gépet, vagy eszközt kell feltüntetni, melyet szakmai indokollással kell ellátni; Amennyiben a kötelezően benyújtandó három árajánlat nem szerezhető be, úgy a forgalmazó nyilatkozatának ki kell terjedni arra, hogy az igényelt gép, berendezés egyedi gyártású, vagy az más forgalmazótól nem szerezhető be;

4. Engedélyeztetésekkel, benyújtandó dokumentumokkal kapcsolatos elvárások:

Az első kifizetési kérelemhez csatolni kell az építési napló nyilvántartási részét, valamint az első támogatott munka megkezdését igazoló betétlapot, valamint az ÉNGY kódokat is tartalmazó részletes számításokkal alátámasztott felmérési naplót az elszámolni kívánt munkarészekre vonatkozóan;

5. Építési beruházás esetében a támogatási kérelem vonatkozásában a benyújtásra nyitva álló értékelési szakasz első napján hatályos, a Magyar Államkincstár honlapján közzétett ÉNGY alkalmazandó. Kifizetési kérelem vonatkozásában is a támogatási kérelem benyújtásra nyitva álló értékelési szakasz első napján hatályos ÉNGY-t kell alkalmazni. Ha ezen ÉNGY nem tartalmazza az adott építési tételt, akkor a következő olyan hatályos ÉNGY-t kell alkalmazni, amelyben az adott építési tétel szerepel;

6. Építési beruházás esetén az elszámolni kívánt bizonylattal együtt az ÉNGY szerinti bontású számlarészletezőt is be kell nyújtani a kifizetési kérelemhez, amely tartalmazza:

- a kapcsolódó bizonylatra történő hivatkozást,
- a vevő nevét, címét, és a számla kibocsátójának nevét, címét és adószámát,
- az adott tételre vonatkozóan az ÉNGY kódot (amennyiben van) és megnevezést, az elszámolt mennyiséget, és annak mértékegységét, nettó egységárát és nettó összesen árát,
- a számla végösszegét nettó és bruttó értékben,
- a számla kibocsátójának cégszerű aláírását;

7. A kifizetési igényléssel csak annyi technológiai elemhez, építőanyaghoz, szerkezeti elemhez tartozó költség kerülhet elszámolásra - a hozzá kapcsolódó elszámolható munkadíjjal együtt - amennyi a támogatott projekttel kapcsolatban ténylegesen felmerült;

9. A közbeszerzési kötelezettségre vonatkozó tájékoztató

A közbeszerzési kötelezettség megállapításához, a közbeszerzési eljárások szabályos lefolytatásához minden esetben a hatályos közbeszerzési törvényt és végrehajtási rendeleteit kell alkalmazni, amelyekről a Közbeszerzési Hatóság www.kozbeszerzes.hu honlapján is lehet tájékozódni.

A projekt megvalósítása során a támogatást igénylőnek, illetve a kedvezményezettnek különös figyelmet szükséges fordítaniuk a beszerzések során – akár közbeszerzési

eljárásra, egyszerű versenyeztetési eljárásra vagy egyéb módszerrel megvalósuló beszerzésre kerül sor – a közpénzek ésszerű, hatékony és felelős felhasználására, a verseny tisztaságára, esélyegyenlőségre, nyilvánosságra, és egyenlő elbánás elvének megfelelő eljárásra.

9.1. Közbeszerzési kötelezettség

Felhívjuk a figyelmet a projekt keretében megvalósítandó beszerzések tekintetében esetlegesen fennálló közbeszerzési kötelezettségre. Az irányadó jogszabályban meghatározott kötelezettségek megállapítása és betartása a támogatást igénylő, illetve a kedvezményezett feladata.

A közbeszerzésre kötelezett személyek és szervezetek körét a hatályos közbeszerzési törvény (2015. évi CXLI. tv., a továbbiakban: Kbt.) határozza meg.

Közbeszerzési eljárást az ajánlatkérőként meghatározott szervezetek visszerthes szerződés megkötése céljából kötelesek lefolytatni megadott tárgyú és értékű beszerzések megvalósítása érdekében. A támogatásból megvalósuló beszerzés vonatkozásában az egyébként a Kbt. hatálya alá nem tartozó szervezetek is ajánlatkérőnek minősülhetnek, azaz közbeszerzési kötelezettség alá kerülhetnek. Kiemelendő, hogy az egyébként Kbt. hatálya alá nem tartozó Kedvezményezettek azon támogatásból megvalósuló beszerzéseik vonatkozásában is köteles közbeszerzési eljárás lefolytatására, amelyek több mint 40 000 000 Ft összegben részesülnek támogatásban. Ezen 40 000 000 Ft-os szabály alól kivételt jelent, ha a beszerzés az alábbiak valamelyikéből valósul meg:

- a) egyedi kormánydöntésben megállapított beruházási támogatásból,
- b) egyedi munkahely-teremtési támogatásból,
- c) képzési, továbbá tanműhely-létesítési és -fejlesztési támogatásból,
- d) kutatás-fejlesztési és innovációs célú támogatásból,
- e) vállalkozások újraiparosítási célt szolgáló beruházásainak támogatásából, vagy
- f) bármely, 2015. november 1-jét megelőzően igényelt uniós, illetve hazai költségvetési forrásból származó támogatásból

A közbeszerzési kötelezettség azokra a beszerzésekre vonatkozik, amelyek becsült értéke meghaladja az adott beszerzési tárgyra vonatkozó közbeszerzési értékhatárt.

Az egyes beszerzési tárgyakra vonatkozó uniós értékhatárokat, valamint a nemzeti értékhatárokat a Közbeszerzési Hatóság a Közbeszerzési Értesítőben minden év elején közzéteszi, ez a Közbeszerzési Hatóság www.kozbeszerzes.hu honlapjáról letölthető.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a Kbt. arra is ad lehetőséget, hogy ha az ajánlatkérő támogatásra irányuló igényt (helyi támogatási kérelmet) nyújtott be, vagy fog benyújtani, az eljárást megindíthatja – függetlenül attól, hogy sor került-e már a támogatás helyi felhívásának megjelenésére.

9.2. A közbeszerzések előkészítése

A közbeszerzési eljárás előkészítése alatt az adott közbeszerzési eljárás megkezdéséhez szükséges cselekmények elvégzése, így különösen az adott közbeszerzéssel kapcsolatos helyzet- és piacfelmérés, a közbeszerzés becsült értékének felmérése, az eljárást megindító (meghirdető) hirdetmény, helyi felhívás és a dokumentáció előkészítése értendő.

A közbeszerzési eljárás előkészítése és lefolytatása során – amennyiben a támogatást igénylő/ kedvezményezett nem tudja biztosan megállapítani, köteles-e közbeszerzési eljárást lefolytatnia a projekt megvalósítása során, illetőleg a közbeszerzési eljárás lefolytatásához nem rendelkezik megfelelő szakértelemmel – célszerű lehet – más szakértők mellett – felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadót is igénybe venni. A felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadók névjegyzéke a Közbeszerzési Hatóság www.kozbeszerzes.hu honlapján elérhető.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a Kbt. 27. § (3) bekezdésében megfogalmazottak értelmében a részben vagy egészben európai uniós forrásból megvalósuló, valamint árubeszerzés és szolgáltatás megrendelése esetén az uniós értékhatárt elérő, építési beruházás esetén az ötszázmillió forintot elérő értékű közbeszerzési eljárásba az ajánlatkérő köteles felelős akkreditált közbeszerzési szaktanácsadót bevonni.

9.2.1. Becsült érték

Amennyiben egy építési beruházás vagy ugyanazon közvetlen cél megvalósítására irányuló szolgáltatás-megrendelés, illetve azonos vagy hasonló felhasználásra szánt áruk beszerzésére irányuló közbeszerzés részekre bontva, több szerződés útján valósul meg, a becsült érték meghatározásához az összes rész értékét kell figyelembe venni.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a Kbt., valamint – építési beruházások esetére – az építési beruházások, valamint az építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól szóló 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet további speciális szabályokat tartalmaz a becsült érték meghatározása tekintetében is.

9.2.2. Összeférhetetlenség

Felhívjuk a támogatást igénylők/kedvezményezettek figyelmét a Kbt. 25. §-a szerinti összeférhetetlenségi szabályokra. Összeférhetetlen és nem vehet részt az eljárás előkészítésében és lefolytatásában az ajánlatkérő nevében olyan személy vagy szervezet, amely funkcióinak pártatlan és tárgyilagos gyakorlására bármely okból, így különösen gazdasági érdek vagy az eljárásban részt vevő gazdasági szereplővel fennálló más közös érdek miatt nem képes.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a Kbt., valamint – építési beruházások esetére az építési beruházások, valamint az építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól szóló 322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet további speciális szabályokat tartalmaz az összeférhetetlenségi kérdések tekintetében is.

9.2.3. Közbeszerzési szabályzat

Az ajánlatkérő köteles meghatározni a közbeszerzési eljárásai előkészítésének, lefolytatásának, belső ellenőrzésének felelősségi rendjét, a nevében eljáró, illetve az eljárásba bevont személyek, valamint szervezetek felelősségi körét és a közbeszerzési eljárásai dokumentálási rendjét, összhangban a vonatkozó jogszabályokkal. Az eljárásba bevont személyeknek és szervezeteknek megfelelő – a közbeszerzés tárgya szerinti, közbeszerzési, jogi és pénzügyi – szakértelemmel kell rendelkezniük.

9.3. A közbeszerzések ellenőrzése, a jogsértések következményei

A 272/2014. (XI.5.) Korm. rendelet alapján a közbeszerzési eljárásokat és a közbeszerzési eljárás alapján kötött szerződések módosítását – értéktől, beszerzési tárgytól függően – utóellenőrzésnek vagy előzetes és egyben folyamatba épített ellenőrzésnek kell alávetni a rendeletben foglalt határidők betartásával. Amennyiben a Kedvezményezett közbeszerzési kötelezettség fennállása ellenére közbeszerzési eljárás lefolytatása nélkül köt a vállalkozóval, megbízottal szerződést, szabálytalanságot követ el, ami a 272/2014. (XI.5.) Korm. rendelet szerint lefolytatott szabálytalansági eljárás révén támogatás egy részének vagy egészének visszavonását eredményezheti.

9.4. A közbeszerzési értékhatárok alatti értékű beszerzésekkel kapcsolatos szabályok

A közbeszerzési értékhatárok alatti értékű beszerzések megvalósításával és ellenőrzésével kapcsolatos szabályokról szóló 459/2016. (XII. 23.) Korm. rendeletben (a továbbiakban: 459/2016. (XII.23.) Korm. rendelet) megfogalmazottak alapján a 195. §-ának (1) bekezdésében³ meghatározott ajánlatkérő a nettó egymillió forintot elérő vagy meghaladó, de nemzeti értékhatárokat el nem érő értékű beszerzésének megvalósításakor 459/2016. (XII.23.) Korm. rendeletben meghatározott további szabályok szerint köteles eljárni. Ennek értelmében az ajánlattételre felhívandó gazdasági szereplőket lehetőség szerint az támogatást igénylő vagy kedvezményezett székhelye (telephelye), vagy a szerződés tárgyát képező szolgáltatás, árubeszerzés, vagy építési beruházás teljesítésének helye szerinti mikro-, kis- vagy középvállalkozások közül választja ki és az ajánlattételre felhívni kívánt gazdasági szereplők személyét lehetőség szerint változtatja továbbá a figyelembe veszi a Kbt. szerinti részekre bontás tilalmát.

9.5. Az európai uniós támogatásból finanszírozott minősített beszerzés vagy alapvető biztonsági érdeket érintő beszerzés mentesítési eljárást megelőző vizsgálata

Felhívjuk a figyelmet, hogy a 272/2014. (XI.5.) Korm. rendelet alapján minősített beszerzés vagy alapvető biztonsági érdeket érintő beszerzés mentesítési eljárásának megkezdése előtt a támogatást igénylő vagy kedvezményezett köteles az IH hozzájáruló nyilatkozatát kérni.

---

³ A Kormány irányítása vagy felügyelete alá tartozó költségvetési szervek és intézményeik, a Kormány közalapítványai, valamint azon többségi állami tulajdonban lévő gazdálkodó szervezetek, amelyekben az állam nevében a tulajdonosi (részvényesi, tagsági stb.) jogokat miniszteri rendelet vagy a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.-vel kötött megbízási szerződés alapján központi költségvetési szerv vagy intézménye gyakorolja, valamint e szervezetek és a kezelésükben lévő vagy általuk alapított alapítványok.

A mentesítési eljárás lefolytatására az alábbi rendeletet alapján kerülhet sor:

a) az alapvető biztonsági érdeket érintő beszerzések Országgyűlés általi mentesítésének kezdeményezésére vonatkozó feltételekről és eljárásról, valamint az ilyen beszerzések megvalósításakor az ajánlatkérő által érvényesítendő követelményekről szóló 225/2016. (VII. 29.) Korm. rendelet

b) a minősített beszerzések Országgyűlés általi mentesítésének kezdeményezésére vonatkozó feltételekről és eljárásról, valamint az ilyen beszerzések megvalósításakor az ajánlatkérő által érvényesítendő követelményekről szóló 492/2015. (XII. 30.) Korm. rendelet.

Az IH a beszerzést támogathatósági, elszámolhatósági, valamint műszaki szempontból vizsgálja meg. Az IH a hozzájáruló nyilatkozat hiányára tekintettel dönthet csökkentett támogatás odaítéléséről vagy támogatás visszavonásáról.

10. Tájékoztatásra és nyilvánosságra vonatkozó kötelezettségek

A kedvezményezett a projekt megvalósítása során köteles a hatályos jogszabályokban meghatározott tájékoztatási és nyilvánossági kötelezettségeknek eleget tenni, a projektről és a támogatásról az ott meghatározott módon és tartalommal információt nyújtani.

Az ezzel kapcsolatos követelményeket a www.szechenyi2020.hu oldalról letölthető „Széchenyi2020 Vidékfejlesztési Program 2014-2020 Kedvezményezettek Tájékoztatási Kötelezettségei” c. útmutató és az Arculati Kézikönyv tartalmazza.

Az útmutatóban és a Kézikönyvben foglaltak teljesítése a kedvezményezettek szerződéses kötelezettsége.

11. A helyi felhívással, a projektkiválasztási eljárással és a projektmegvalósítással kapcsolatos legfontosabb jogszabályok

1. Törvények

2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról
2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről
2015. évi CXLIII. törvény a közbeszerzésekről
2000. évi C. törvény a számvitelről
2003. évi XCII. törvény az adózás rendjéről
2007. évi CXXVII. törvény általános forgalmi adóról
2007. évi XVII. törvény a mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről
2011. évi CXII. törvény az információs önrendelkezési jogról és információszabadságról
1993. évi CXIV. törvény az állattenyésztésről
2008. évi XLVI. törvény az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről

2. Kormányrendeletek

272/2014. (XI. 5.) Korm. rendelet a 2014-2020 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről
368/2011. (XII. 31.) Korm. rendelet az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról
255/2014. (X. 10.) Korm. rendelet a 2014-2020 programozási időszakra rendelt források felhasználására vonatkozó uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatási szabályokról
322/2015. (X. 30.) Korm. rendelet az építési beruházások, valamint építési beruházásokhoz kapcsolódó tervezői és mérnöki szolgáltatások közbeszerzésének részletes szabályairól
60/2014. (III. 6.) Korm. rendelet a támogatásból megvalósuló fejlesztések központi monitoringjáról és nyilvántartásáról

3. Közösségi szabályok

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS 1303/2013/EU RENDELETE az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra, a Kohéziós Alapra, az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó közös rendelkezések megállapításáról, az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra és az Európai Tengerügyi és Halászati Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról és az 1083/2006/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről

1305/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtandó vidékfejlesztési támogatásról és az 1698/2005/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről

1306/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet a közös agrárpolitika finanszírozásáról és monitoringjáról és a 352/78/EGK, a 165/94/EK, a 2799/98/EK, a 814/2000/EK, az 1290/2005/EK és a 485/2008/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről

A BIZOTTSÁG 907/2014/EU FELHATALMAZÁSON ALAPULÓ RENDELETE az 1306/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a kifizető ügynökségek és más

szervek, a pénzgazdálkodás, a számlaelszámolás, a biztosítékok és az euro használata tekintetében történő kiegészítéséről

A BIZOTTSÁG 908/2014/EU VÉGREHAJTÁSI RENDELETE az 1306/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek a kifizető ügynökségek és más szervek, a pénzgazdálkodás, a számlaelszámolás, az ellenőrzési szabályok, a biztosítékok és az átláthatóság tekintetében történő alkalmazására vonatkozó szabályok megállapításáról

A BIZOTTSÁG 640/2014/EU FELHATALMAZÁSON ALAPULÓ RENDELETE (2014. március 11.) az 1306/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek az integrált igazgatási és ellenőrzési rendszer, a kifizetések elutasítására és visszavonására vonatkozó feltételek, valamint a közvetlen kifizetésekre, a vidékfejlesztési támogatásokra és a kölcsönös megfeleltetésre alkalmazandó közigazgatási szankciók tekintetében történő kiegészítéséről

A BIZOTTSÁG 809/2014/EU VÉGREHAJTÁSI RENDELETE (2014. július 17.) az 1306/2013/EU európai parlamentről és tanácsi rendelet alkalmazási szabályainak az integrált igazgatási és kontrollrendszer, a vidékfejlesztési intézkedések és a kölcsönös megfeleltetés tekintetében történő megállapításáról

A Bizottság 651/2014/EU rendelete (2014. június 17.) a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetővé nyilvánításáról

A Bizottság 702/2014/EU rendelete (2014. június 25.) az Európai Unió működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikkének alkalmazásában a mezőgazdasági és az erdészeti ágazatban, valamint a vidéki térségekben nyújtott támogatások bizonyos kategóriáinak a belső piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánításáról

4. Hazai jogszabályok:

22/2016. (IV. 5.) FM rendelet az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból, valamint a központi költségvetésből finanszírozott egyes támogatások igénybevitelével kapcsolatos eljárási szabályokról

81/2009. (VII. 10.) FVM rendelet a kölcsönös megfeleltetés körébe tartozó ellenőrzések lefolytatásával, valamint a jogkövetkezmények alkalmazásával kapcsolatos szabályokról

504/2013. (XII. 29.) Kormányrendelet a mezőgazdasági vagy erdészeti szakirányú képzettségekről

94/2015. (XII. 23.) FM rendelet az elháríthatatlan külső ok (vis maior) esetén alkalmazandó egyes szabályokról és a vis maiorral összefüggő egyes miniszteri rendeletek módosításáról

57/2015. (XII. 23.) MvM rendelet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból, valamint az Európai Tengerügyi és Halászati Alapból finanszírozott intézkedések megvalósulásának időtartama alatt, elháríthatatlan külső ok (vis maior) esetén alkalmazandó egyes szabályokról

12. A környezetvédelmi, esélyegyenlőségi és a nők és férfiak egyenlőségét biztosító követelmények

12.1. A környezetvédelmi elvek és politikák érvényesítését biztosító célkitűzések

Az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az Alapokra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról szóló 1303/2013/EU rendelet 8. cikke szerint az Európai Strukturális és Beruházási Alapok célkitűzéseit a fenntartható fejlődés elvének megfelelően kell megvalósítani. A környezet védelmére vonatkozóan a rendelet előírja környezet minőségének megóvását, védelmét, állapotának javítását, a szennyező fizet elv alkalmazását, az erőforrások hatékony felhasználását, az éghajlatváltozás mérséklését és az ahhoz történő alkalmazkodást, a biológiai sokféleség védelmét, valamint a katasztrófákkal szembeni ellenálló képesség biztosítását és a kockázat megelőzését és kezelését.

- **A KÖRNYEZETVÉDELMI HORIZONTÁLIS CÉL MEGVALÓSÍTÁSA A VÉGREHAJTÁS SORÁN**

A környezetvédelmi horizontális cél megvalósítását **négy intézkedésfajta** segíti:

- Kiválasztási kritériumok
- Állapotfelmérő, megelőző intézkedések
- A projekt céljához kapcsolódó környezet- és természetvédelmi cél megvalósítása a támogatott projektben
- A környezeti horizontális cél megvalósítása érdekében végzett tevékenységek outputjának, eredményének nyomon követése, értékelése, az eredmények jelentése, kommunikációja

– ***A kiválasztási kritériumok***

A kiválasztási kritériumok biztosítják a környezetre kedvező hatást gyakorló projektek beválogatását a támogatási programba, és az ártalmas projektek kizárását a támogatásból. A kiválasztási kritériumokat a HACS javaslata alapján az IH fogadja el.

– ***Állapotfelmérő, megelőző intézkedések***

Az állapotfelmérő, megelőző intézkedések elvégzése a környezet állapotát befolyásoló fejlesztések tekintetében biztosítják, hogy az európai uniós forrásból megvalósított projekt helyszínén ne maradjon fenn, illetve ne keletkezzen jogszabályba ütköző környezeti kár. Ezekre a vizsgálatokra az egyes tervek illetve programok környezeti vizsgálatáról szóló 2/2005.(I.11) Korm. rendelet által szabályozott stratégiai környezeti vizsgálat, a környezeti hatásvizsgálatról és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról szóló 314/2005.(XII.25) Korm. rendelet által szabályozott környezeti hatásvizsgálat vagy egyszerűsített hatásvizsgálat keretében kerülhet sor, az alábbi előírásoknak megfelelően:

- **Megfelelés a Víz Keretirányelv előírásainak:** a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 1.§ (6a) pontja szerint: a vizekbe történő beavatkozással járó tevékenység (projekt elem) esetén a vízjogi hatósági engedélyezési eljárás részeként vagy önálló környezeti hatásvizsgálati eljárásban kell igazolni a vízgyűjtő-gazdálkodás egyes szabályairól szóló 221/2004 (VII.21.) Korm. rendelet 10.-11.§-ában előírt feltételek teljesülését, azaz azt, hogy a projekt milyen hatással van a vizekre (pozitív, negatív, semleges). A hatások jelentőségét a 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet 2/A §-a alapján más

hatósági, szakhatósági eljárásban vizsgálnia kell a környezetvédelmi hatóságnak. Abban az esetben, ha a projekt elemei nem érik el a KHV rendelet 1, 2, illetve 3. mellékletében megadott küszöbértékeket, akkor egy egyszerűsített hatásvizsgálatot kell lefolytatni a KHV⁴ rendelet 13. és 5. melléklete szerint. Abban az esetben, ha a projekt küszöbérték feletti, vagy az egyszerűsített eljárás alapján jelentős hatással van a vizek állapotára, akkor a hagyományos eljárás szerint kell hatásvizsgálatot lefolytatni és ennek keretében bizonyítani azt, hogy a projekt csak a vizek fizikai viszonyaira vannak olyan hatással, hogy az érintett víztest hidromorfológiai állapota romlik, és ha romlik, akkor mindent megtettek a környezet érdekében és hatásmérséklő intézkedést is megvalósítanak.

- A projekt által érintett terület ökológiai felmérése, a projekt várható hatásainak, kockázatainak, a 14/2010. (V.11.) KvVM rendelet szerinti Natura 2000 érintettségének azonosítása, intézkedések a káros hatások megelőzésére, a projekt által érintett területre jellemző biológiai sokféleség megőrzése és az ökológiai átjárhatóság biztosítása érdekében. Az ökológiai állapotban bekövetkezett változásokat a beruházás megvalósítása során nyomon kell követni, a projekt befejezését követően az ökológiai állapot alakulását nyomon követni. Az ökológiai állapotra részben információt szolgáltat a 2014. május 16-án hatályba lépett 2014/52/EU irányelvnek⁵ (KHV irányelv) megfelelően elkészített környezeti hatásvizsgálat, azonban számos olyan projekt is kaphat támogatást európai uniós forrásból, amely nem esik a KHV irányelv hatálya alá, a helyi ökológiai környezetre mégis jelentős hatása lehet. Ilyen esetekben az ökológiai állapot egyszerűsített hatásvizsgálat keretében vizsgálható.
- Az éghajlatváltozás miatt fellépő kockázatok becslése és kockázatkezelési terv készítése: a 2014-2020 időszakra szóló Európa 2020 stratégia⁶ az Európai Unió legfőbb stratégiai célkitűzéseit meghatározó dokumentum, amelyben a klímaváltozás kockázatának csökkentése az öt fő stratégiai célkitűzés egyike. Az EU2020 stratégia az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentését jelöli meg legfőbb célkitűzésként minden szektorban, elsősorban az energiafelhasználás csökkentése, a megújuló energiahordozók arányának növelése, az új technológiák kihasználása révén. Hasonlóan fontos cél a klímakockázatokkal szembeni ellenálló-képesség javítása, és a katasztrófák megelőzését és kezelését szolgáló képesség fejlesztése. A 1303/2013 EU rendelet előírásai szerint a tagállamok és a Bizottság biztosítják a partnerségi megállapodások és a programok elkészítése és végrehajtása során az éghajlatváltozás mérséklését és az ahhoz történő alkalmazkodást, a biológiai sokféleséget, valamint a katasztrófákkal szembeni ellenálló képességet és a kockázat megelőzését és kezelését. A tagállamok a Bizottság által elfogadott beavatkozási kategóriákon, kiemelt jelentőségű területeken vagy intézkedéseken alapuló módszertan segítségével tájékoztatást nyújtanak az éghajlatváltozással kapcsolatos célkitűzések támogatásáról, az erre a célra fordított források nagyságáról.

⁴ KHV rendelet: 314/2005. (XII. 25.) Korm. rendelet, a környezeti hatásvizsgálati és az egységes környezethasználati engedélyezési eljárásról

⁵ KHV irányelv: az európai parlament és a tanács 2014/52/EU irányelve az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló 2011/92/EU irányelv módosításáról

⁶ COM (2010) 2020 final

A 2014. május 16-án hatályba lépett 2014/52/EU irányelv az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló 2011/92/EU irányelv módosítása már előírja, hogy „*helyénvaló felmérni a projekteknek az éghajlatra gyakorolt hatását (például az üvegházhatást okozó gázok kibocsátását), és az éghajlatváltozásnak való kitettségüket.*” A 2014-2020 programozási időszakban a nagyprojektek esetében ez a követelmény úgy jelenik meg, hogy az EU Bizottság általi jóváhagyáshoz az Alapok közös szabályozását tartalmazó *1303/2013 EU rendelet 101. cikk f)* szakasz értelmében az irányító hatóságoknak biztosítani kell, hogy a nagyprojektekről olyan környezeti hatásvizsgálat készüljön, amely figyelembe veszi az éghajlatváltozás mérséklése és az ahhoz történő alkalmazkodás szükségleteit, valamint a katasztrófákkal szembeni ellenálló képességet. A nagyprojektek benyújtásához ugyancsak szükséges költség-haszon elemzésben már figyelembe kell venni a klímaváltozásra, katasztrófa-kockázatra vonatkozó elemzés eredményeit is.

Végül a 1303/2013 EU rendelet I. melléklete szerint a tagállamok a 8. cikknek megfelelően figyelembe veszik az Európai Strukturális és Beruházási Alapok támogatásával végzett beruházásoknak az éghajlatváltozás mérséklésére és az ahhoz való alkalmazkodásra vonatkozó potenciálját, valamint biztosítják, hogy azok ellenállóak legyenek az éghajlatváltozással és a természeti katasztrófákkal (így az áradások, aszályok, hőség hullámok, erdőtüzek és szélsőséges időjárási események növekvő kockázatával) szemben.

Mindez azt jelenti, hogy az éghajlatváltozás miatt minden projekt esetében az alábbi kérdéseket kell megválaszolni:

- Mennyire sérülékeny a projekt az éghajlatváltozás következtében fellépő szélsőséges események tekintetében (hogyan lehet csökkenteni az ebből adódó kockázatokat, és hogyan lehet gondoskodni arról, hogy a projekt megvalósítását és fenntartását ne veszélyeztessék ezek az események)?
- Hogyan tud a projekt hozzájárulni az üvegházhatású és a savasodást kiváltó gázok kibocsátásának csökkentéséhez?
- Hozzá tud-e járulni a projekt az éghajlatváltozás okozta problémák megoldásához, tudja-e támogatni az éghajlatváltozáshoz történő alkalmazkodást?

Az európai uniós forrásokból támogatott projektek esetében a 1303/2013 EU rendelet értelmében mindig fel kell mérni azt, hogy hogyan csökkenthető az éghajlatváltozást okozó üvegházhatású gázok, elsősorban a széndioxid kibocsátása, és hogyan lehet megelőzni, csökkenteni, vagy kompenzálni az éghajlatváltozás hatásait a projektekre és a projekt által érintett lakosságra. E kockázat értékelése és kezelése egyrészt a beruházó érdeke, hiszen így lehet biztosítani a beruházás biztonságos megvalósítását és működtetését, másrészt kötelezettség az európai uniós forrásból támogatott projektek számára, és nagyprojekt csak abban az esetben kap európai uniós támogatást, ha megfelelő klímakockázati értékelés készül hozzá, melynek eredményeit a megvalósítás során is figyelembe veszik. A klímakockázati értékelést a www.szechenyi2020.gov.hu weboldalon közzétett „**Útmutató**

projektek klímakockázatának becsléséhez és csökkentéséhez” c. dokumentum alapján kell elkészíteni. A klímakockázati értékelés kidolgozáshoz további segítséget nyújt a „**Részletes módszertani leírása klímakockázati útmutatóhoz**” c. segédlet.

- A projekt céljához kapcsolódó környezetvédelmi cél megvalósítása a támogatott projektben

Biztosítani kell, hogy az európai uniós forrásból megvalósuló létesítményben ne létesüljön, vagy ne maradjon fenn az egészségre ártalmas műszaki megoldás. Ezzel a projekt nem csak az európai uniós követelményeknek való megfelelést valósítja meg, hanem egyúttal hozzájárul fontos hazai stratégiai célok, jogszabályi követelmények megvalósításához. Ennek érdekében az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles felmérni a projekt által érintett terület környezeti, ökológiai állapotát, gondoskodni a projektre vonatkozó környezet- és természetvédelmi jogszabályok betartásáról, és a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.

A horizontális cél megvalósítása, valamint a megvalósítás eredményességének nyomon követése érdekében végzett tevékenység következtében felmerült költség elszámolható, különös tekintettel az alábbi, **kiemelt környezet- és természetvédelmi célokra**⁷, amelyek közül azokat kell kiválasztani, amelyek a projekt fő célja szempontjából relevánsak, és arányosak a projekt költségvetésével:

- Az emberi egészség védelme érdekében az emberi egészségre veszélyes anyagok ártalmatlanítása, eltávolítása, az életminőség és az emberi egészség környezeti feltételeinek javítása a projekt által érintett területen:

- épület azbeszt-mentesítése
- szennyezett talaj kármentesítése
- vízvezeték ólom-, és egyéb károsanyag-mentesítése
- tüzelőberendezésekből, közlekedésből származó kisméretű szálló por (PM10) szennyezés csökkentése
- károsanyag-kibocsátás megszüntetése
- veszélyes anyagok tárolási- szállítási biztonságának javítása
- a fenntartható növényvédőszer-használat elősegítése
- integrált növényvédelem
- szennyezett felszíni vagy felszín alatti víz szennyező-forrásának felszámolása, egészséges ivóvízhez jutás feltételeinek biztosítása
- szennyvíz keletkezésének csökkentése, szennyvíz és szennyvíz-iszap felhasználása, kistelepülések helyi szennyvízkezelésének megoldása
- határérték feletti zajterhelés megszüntetése az ipari és szolgáltató létesítmények,

---

⁷ Összhangban a 2015–2020 közötti időszakra szóló Nemzeti Környezetvédelmi Programról szóló 27/2015. (VI. 17.), és a Nemzeti Fenntartható Fejlődés Keretstratégiáról szóló 18/2013. (III. 28.) OGY határozatokkal

közlekedési folyosók környezetében

- a biológiai allergének okozta egészségi kockázat csökkentése
- **A természeti erőforrások megőrzése és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának javítása érdekében:**
  - szabálytalan hulladék-lerakók felszámolása
  - szelektív gyűjtés, szelektív hulladékkezelés biztosítása, komposztálás
  - csomagolóanyag-felhasználás csökkentése
  - hulladék újrahasznosítása a beruházás során
  - szállítás, közlekedés és az általuk okozott terhelés csökkentése, közösségi, környezetbarát közlekedés arányának növelése
  - helyi anyagok használata, helyi szállítók foglalkoztatása
  - a projekthelyszínen kiválasztásakor az új létesítmény telepítése elsősorban már meglévő létesítmények helyére, zöldmezős fejlesztések kerülése
  - barnamező előkészítése a beruházás megvalósítására, építési-bontási hulladék hasznosítása
    - a projekt által érintett területen a terület sajátosságainak megfelelő természetes vagy természet-közeli növényzet helyreállítása, telepítése, erdőterületek növelése
    - települési zöldfelület fejlesztése, bekapcsolása a Nemzeti Ökológiai Hálózatba, ökológiai, tájökölógiai kapcsolatok helyreállítása
    - helyi vagy országos védettségű természeti terület védettségének, természeti állapotának javítása a projekt által érintett területen vagy a projekthelyszínen közelében
    - az építéssel érintett telkek zöldfelületét a meglévő növényzet lehetőség szerinti megőrzésével úgy kell kialakítani, hogy a 9/2007. (IV. 3.) ÖTM rendelet szerint számított biológiai aktivitásérték ne csökkenjen a kivitelezést megelőző állapothoz képest
    - a projekt által érintett területen, vagy annak közelében lévő természetvédelmi oltalom alatt álló területek, természeti értékek megismertetése a helyi közösséggel
    - vízhasználat csökkentése, víz-visszatartás javítása a projekt által érintett területen
    - a fényszennyezés megelőzése érdekében az új kültéri világítótesteket úgy kell megválasztani (teljesen ernyőzött, síkbúrás világítóeszközök alkalmazásával), hogy azok fénye a vízszintes sík fölé közvetlenül ne vetülhessen
    - zöld közbeszerzés alkalmazása a felhívások előkészítése, a projektek kiválasztása megvalósítása során.
    - a projekt szempontjából releváns környezeti szempontú, ill. a klímaváltozással és kezelésével (mérséklés, alkalmazkodás) kapcsolatos szemléletformálás, képzés
- **A klímaváltozás hatásainak csökkentése, az alkalmazkodás elősegítése érdekében:**
  - a megújuló energia-hordozók arányának növelése,
  - az energiafelhasználás csökkentése, energiahatékonyság javítása
  - üvegházhatású és savasodást okozó gázok kibocsátásának csökkentése
  - a klímaváltozás következtében fellépő események (hőhullámok, extrém hidrológiai események) következményeinek megelőzése, kezelése érdekében megvalósított intézkedések

- **A környezeti horizontális cél megvalósítása érdekében végzett tevékenységek outputjának, eredményének nyomon követése, értékelése, az eredmények jelentése, kommunikációja**

A környezetvédelmi célok megvalósításának sajátossága, hogy a nyomon követésnek, értékelésnek ki kell terjednie nem csak a projektben meghatározott elérendő horizontális célokra, hanem a projekt által akaratlanul okozott, ún. nem szándékolt hatások feltárására is. A szándékolt és nem szándékolt hatások együttesen adnak információt arra nézve, hogy megvalósul-e a környezeti cél a fejlesztési programokban.

- **A KÖRNYEZETVÉDELMI ELVEK ÉS POLITIKÁK SZEMPONTJÁBÓL RELEVÁNS TÁMOGATÁSI TEVÉKENYSÉGEK**

Kötelező környezetvédelmi, vízvédelmi, energiahatékonysági követelményeket azokra a projektekre meghatározni, amelyek az Európai Strukturális és Beruházási Alapok beavatkozási kategóriáira vonatkozó nomenklatúra⁸ szerinti I.-IV. csoportba tartozó tevékenységek végzésére irányulnak. Ezek a tevékenységek a beruházás kivitelezése vagy a létesítmény működtetése során anyagmozgatással, energiafelhasználással, káros anyag kibocsátással, környezetalakítással járnak. Ide tartoznak a következők: építés, szállítás, csomagolás, berendezések és járművek beszerzése, hálózat-kiépítés, informatikai rendszerek kiépítése-fejlesztése, földmunkát, vízrendezést igénylő beruházások, káros anyag kibocsátásával, hulladék keletkezésével járó tevékenységek, felszíni vagy felszín alatti vizeket, élő felületeket, helyi vagy országos védettségű területet, létesítményt érintő beruházások:

- *Termelő beruházás*
- *Alapvető szolgáltatásokat nyújtó infrastruktúra és a kapcsolódó beruházások:* energetikai, környezeti (hulladékkezelés, ivóvíz- és szennyvízkezelés, vízvédelem, üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése, alkalmazkodás a klímaváltozáshoz), közlekedési infrastruktúra, fenntartható közlekedés, információs és kommunikációs technológiák (TEN-ICT) infrastruktúrája
- *Szociális, egészségügyi és oktatási infrastruktúra és a kapcsolódó beruházás*
- *Endogén potenciál fejlesztése:* kutatás, fejlesztés, innováció infrastruktúrája, vállalkozásfejlesztés infrastruktúra és szolgáltatások, Információs és kommunikációs technológia (IKT) – keresletserkentés, alkalmazások és szolgáltatások, természeti környezet védelme, környezetszennyezés megelőzése és csökkentése, kulturális örökség védelme, rehabilitálása, kerékpárút, gyalogút építése, természeti területek turisztikai potenciáljának fejlesztése, turisztikai fejlesztések, közigazgatás intézményi kapacitásának fejlesztése.

Ezekben az esetekben állapotfelmérésre, megelőző intézkedésekre, és a beruházás során

---

⁸ A Bizottság 215/2014/EU végrehajtási rendelet I. melléklete szerint

és megvalósulását követően szükség szerint enyhítő, kompenzáló intézkedésre, nyomon követésre van szükség. Az elvégzett intézkedésekről olyan tájékoztatást kell közzé tenni, amelyből a projektben megvalósuló környezetvédelmi intézkedések megismerhetők, és a helyi felhívás, illetve a projekt előkészítése során meg kell felelni a Partnerségi Kódexben foglalt előírásoknak.

Nem kötelező környezetvédelmi horizontális követelmény érvényesítése a szervezési, stratégiai, jogalkotási, kapacitásfejlesztési tevékenységek tekintetében, amelyek az Alapok beavatkozási kategóriáira vonatkozó nomenklatúra⁹ szerinti alábbi dimenzió-kategóriákba tartoznak:

- A fenntartható és minőségi foglalkoztatás előmozdítása és a munkaerő mobilitásának támogatása
- A társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység és bármilyen megkülönböztetés elleni fellépés
- Az oktatásba, a képzésbe és a szakképzésbe történő beruházás a készségek és az egész életen át tartó tanulás céljából
- A közhatalóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatás
- Technikai segítségnyújtás: előkészítés, végrehajtás, monitoring, ellenőrzés, értékelés, tanulmányok, tájékoztatás, kommunikáció

IH vezetőjének döntése alapján az v.-ix. dimenzió-kategóriákba tartozó intézkedések esetében is előírható a helyi felhívás tartalmának megfelelő, releváns és arányos környezeti követelmény, pl. az intézkedéshez kapcsolódó szemléletformálás.

---

⁹ A Bizottság 215/2014/EU végrehajtási rendelet I. melléklete szerint

12.2. Az esélyegyenlőség érvényesítése

Az esélyegyenlőség elősegítésének célja jellemzően a hátrányos megkülönböztetésből - mely alapulhat nemem, faji vagy etnikai származáson, valláson vagy meggyőződésen, fogyatékossgon, életkoron vagy szexuális irányultságon - fakadó hátrányok társadalmi szintű csökkentése, az érintett emberek társadalmi-gazdasági aktivitásának, részvételének növelése, a társadalmi szintű esélyteremtés. A programok végrehajtása során ez olyan csoportok segítségét és szempontjaik kiemelt figyelembevételét jelenti, melyek saját erejükből nem lennének képesek a hátrányaikból fakadó nehézségek leküzdésére, fokozottan ki vannak téve a hátrányos megkülönböztetés veszélyének, illetve támogatásra szorulnak a programok forrásaihoz történő hozzáférés során.

A program végrehajtásának valamennyi szintjén és szakaszában elő kell segíteni a nők és férfiak közti egyenlőség érvényesülését. Aktívan támogatni kell azon intézkedéseket, amelyek segítenek fölszámolni a nőket vagy a férfiakat érintő egyenlőtlenséget a társadalmi élet valamennyi területén, beleértve a foglalkoztatást, a képzést, a gazdasági életet, a közéletet, a javakhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférést. Elő kell segíteni a programozásnál, a projekt kiválasztásnál és a fejlesztések végrehajtásakor a társadalmi nemek közötti egyenlőség megteremtését.

Az esélyegyenlőség, az „egyenlő lehetőségek hagyománya” a társadalmi-gazdasági aktivitásra, részvételre, ezek sikerességére, valamint az aktív, cselekvő részvételből való kirekesztettségre utaló hagyomány. Amikor tehát az esélyegyenlőségi feladatokat rögzítjük, akkor alapvetően

- a társadalmi aktivitások és részvételek növelését,
- az aktív, cselekvő, „résztvevő” érintettek létszámának gyarapodását, illetve
- a kudarcos, sikertelen, a cselekvő részvételből kimaradó érintett személyek létszámának csökkentését célozzuk meg.

A szegénység és társadalmi kirekesztettség csökkentése az Európa 2020 Stratégia¹⁰ egyik kiemelt célja. A területhez kapcsolódó célokat és feladatokat az Európai Bizottság „A szegénység és társadalmi kirekesztetés elleni küzdelem európai platformja. A szociális és területi kohézió európai keretrendszere”¹¹ (COM (2010) 758) elnevezésű dokumentumban foglalta össze.

Az Európa 2020 Stratégia, illetve A szociális és területi kohézió európai keretrendszere¹² „olyan uniós szintű megközelítés kidolgozását tűzi ki célul, amely kiterjed a társadalmi befogadással¹³ összefüggő valamennyi területre, különösen a következőkre:

¹⁰ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=uriserv:em0028>

¹¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex:52010DC0758>

¹² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex:52010DC0758>

¹³ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=750&langId=hu>

1. a munkához jutás lehetősége, a munkahelyteremtésre és a munkavállalók készségeinek fejlesztésére¹⁴ irányuló nemzeti befogadási stratégiák és európai stratégia értékelésével;
2. az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés és a szociális védelem, különösen az öregedő társadalommal és a társadalmi kirekesztés növekedésével összefüggésben;
3. oktatás- és ifjúságpolitika, az iskolai lemorzsolódás¹⁵ és az oktatásban tapasztalható egyenlőtlenségek csökkentése érdekében;
4. a migránsok gazdasági és társadalmi integrációja, új európai stratégia¹⁶ révén;
5. a megkülönböztetés elleni küzdelem¹⁷, különösen a kisebbségekkel, a fogyatékos¹⁸ személyekkel és a hajléktalanokkal szemben megnyilvánuló megkülönböztetés elleni fellépéssel, a pénzügyi függetlenség és a nemek közötti egyenlőség¹⁹ javítása mellett;
6. hozzáférés az információs és kommunikációs technológiákhoz, hálózati szolgáltatásokhoz, továbbá pénzügyi (alapvető banki) és energetikai szolgáltatásokhoz (világítás és fűtés).²⁰

Az említett Európa 2020 Stratégia – a gazdasági növekedéshez és a fenntartható fejlődéshez való hozzájárulása okán – egyértelműen támogatja a nemek közötti egyenlőséget is. Az esélyegyenlőség megvalósításának konkrét céljait és lépéseit a Nők és Férfiak közötti egyenlőségre vonatkozó Európai Stratégia²¹ foglalja össze. A Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia – Irányok és Célok 2010–2021 című dokumentumban meghatározott hazai stratégiai célok a „Pekingi Cselekvési Programmal” összhangban fogalmazódtak meg, a következők szerint:

- A nők és férfiak egyenlő mértékű gazdasági függetlenségének megteremtése, a fizetési és foglalkoztatási aránytalanságok felszámolása, a nők és a szegénység, a nők és az egészség szempontjainak figyelembevétele.
- A szakmai, a magán- és a családi élet fokozottabb összehangolásának támogatása.
- A férfi-női részvétel aránytalanságai csökkentésének támogatása a politikai és gazdasági döntéshozatalban, valamint a tudomány területén.
- Az erőszak elleni hatékony fellépéshez, a megelőzéshez szükséges intézkedések megtétele.
- A nemekhez kötődő sztereotípiák visszaszorításának támogatása.
- A nők és férfiak közötti társadalmi egyenlőség politikájának stratégiai elve célkitűzéseinek megvalósításához elengedhetetlen változások szakmai megalapozása (képzés, intézményrendszer, nemekre érzékeny költségvetés, nemekre bontott adatgyűjtés)²²

¹⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=uriserv:em0012>

¹⁵ http://ec.europa.eu/education/policy/school/early-school-leavers_hu.htm

¹⁶ http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=uriserv:2301_5

¹⁷ http://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/nondiscrimination_principle.html

¹⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=uriserv:em0047>

¹⁹ http://eur-lex.europa.eu/summary/glossary/equal_treatment.html

²⁰ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=URISERV:em0046&from=HU>

²¹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=URISERV:em0037&from=HU>

²² <https://ec.europa.eu/migrant-integration/index.cfm?action=media.download&uuiid=2A00B5EB-00E8-5ABD-610BA6798F7A21FE>

A fenti keretek szemléletmódjával megegyezően az esélyegyenlőség elősegítését, a társadalmi kirekesztés és hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem fontosságát, a társadalmi aktivitások, részvételek növelését több hazai stratégiai dokumentum is célul tűzi ki. Így az Idősügyi Nemzeti Stratégia²³, a Nemzeti Ifjúsági Stratégia²⁴, Nemzeti Felzárkóztatási Stratégia²⁵, a Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia – Irányok és Célok 2010–2021²⁶, vagy az Országos Fogymunkaügyi Program (2015-2025.)²⁷

Magyarország Partnerségi Megállapodásával összhangban a nők és férfiak egyenlősége kapcsán kiemelt célterületek az alábbiak:

1. a nők és férfiak közötti esélyegyenlőség elősegítése a foglalkoztatási, szociális, egészségügyi, közlekedési, oktatási és képzési szolgáltatásokban, a közkincsekhez, közjavakhoz, közszolgáltatásokhoz való hozzáférésben, a vállalkozóvá válásban
2. a munkahelyek családbarátta tétele, különösen a kisgyermekes anyák atipikusfoglalkoztatási módjainak előnyben részesítése (részmunkaidő, munkaidő-ütemezés, távmunka).

Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia – Irányok és Célok 2010–2021 című dokumentumban meghatározott hazai stratégiai célok értelmében – a Magyarország Partnerségi Megállapodásában nevesített tevékenységi területeken túl – a nők és férfiak egyenlősége érdekében javasolt célterületek az alábbiak:

1. a nők gazdasági függetlenségének, illetve vállalkozóvá válásának előmozdítása;
2. kisgyermeket nevelő nőkkel szembeni foglalkoztatási diszkrimináció csökkentése;
3. a férfi-női részvétel aránytalanságainak csökkentése a családtámogatási ellátások igénybevétele területén (apasági szabadság, GYES, GYET), és a családon belüli munkamegosztás terén;
4. a nők esélyegyenlőségének elősegítése a munkáért járó javadalmazásban: munkaerő-piaci bérkülönbségek, egyenlőtlenség, diszkrimináció csökkentése (melynek később hatása van a nyugdíjak összegére is);
5. a férfi-női részvétel aránytalanságai csökkentésének támogatása a politikai és gazdasági döntéshozatalban, valamint a tudomány területén;
6. az erőszak elleni hatékony fellépéshez, a megelőzéshez szükséges intézkedések megtétele;
7. a nemekhez kötődő sztereotípiák visszaszorításának támogatása.

Az esélyegyenlőség biztosítása a projektek tervezése és végrehajtása során

Esélyegyenlőségi követelményeket minden olyan projekt esetében meg kell határozni,

²³ <http://mkogy.jogtar.hu/?page=show&docid=a09h0081.OGY>

²⁴ <http://mkogy.jogtar.hu/?page=show&docid=a09h0088.OGY>

²⁵ http://romagov.kormany.hu/download/6/67/20000/MK149_1_1.pdf

²⁶ <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Spzi70ZPjt4J:https://ec.europa.eu/migran-t-integration/index.cfm%3Faction%3Dmedia.download%26uuid%3D2A00B5EB-00E8-5ABD-610BA6798F7A21FE+&cd=1&hl=hu&ct=clnk&gl=hu>

²⁷ <http://mkogy.jogtar.hu/?page=show&docid=a15h0015.OGY>

amely az Európai Strukturális és Beruházási Alapok beavatkozási kategóriáira vonatkozó nomenklatúra²⁸ szerinti következő csoportokba tartozó tevékenységek végzésére irányul:

1. Szociális, egészségügyi és oktatási infrastruktúra és a kapcsolódó beruházás
2. A fenntartható és minőségi foglalkoztatás előmozdítása és a munkaerő mobilitásának támogatása
3. A társadalmi befogadás előmozdítása, a szegénység és bármilyen megkülönböztetés elleni fellépés
4. Az oktatásba, a képzésbe és a szakképzésbe történő beruházás a készségek és az egész életen át tartó tanulás céljából
5. A közhatalóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és hatékony közigazgatás
6. Technikai segítségnyújtás: előkészítés, végrehajtás, monitoring, ellenőrzés, értékelés, tanulmányok, tájékoztatás, kommunikáció

Az esélyegyenlőségi intézkedések egy része – bizonyos feltételek fennállása esetén – **kötelezően** megvalósítandó, más esetekben a projektgazdának lehetősége van a projekt sajátos szempontjait figyelembe véve a projekt szempontjából **releváns esélyegyenlőségi intézkedések** megvalósítására.

Az esélyegyenlőségi követelmény megvalósítása érdekében felmerült költség elszámolható.

Kötelezően alkalmazandó elemek a projekteknél:

Valamennyi projekt tervezése és végrehajtása során **kötelezően érvényesíteni** kell az alábbiakat:

1. A projekt szemlélete, illetőleg annak tevékenységei nem ütközhetnek az egyenlő bánásmód és esélyegyenlőség jogszabályban rögzített alapelveivel (vagyis nem térhetnek el „Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényben foglaltaktól”).²⁹
2. A fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, a kedvezményezett kommunikációjában és viselkedésében esélytudatosságot kell kifejezni: a kommunikáció nem közvetíthet szegregációt, illetőleg a csoportokra vonatkozó meglévő előítéletek csökkentésére kell irányulnia (vagyis nem térhetnek el Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényben foglaltaktól). Ennek a szabálynak a megszegése a projekt azonnali felfüggesztését eredményezheti.
3. Ha a támogatást igénylő
  1. települési önkormányzat,
  2. ötven főnél több személyt foglalkoztató költségvetési szerv,
  3. többségi állami tulajdonban álló jogi személy,az igénylőnek igazolnia kell a helyi **esélyegyenlőségi program** meglétét, Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV.

²⁸ A Bizottság 215/2014/EU végrehajtási rendelet I. melléklete szerint

²⁹ http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0300125.TV

törvény 31 §. (6) bekezdésének megfelelően.

4. A 2007. évi XCII. törvény³⁰ 9. §. értelmében a közszolgáltatások, közösségi funkciókat ellátó **terek és szolgáltatások** (így „épületek, utak, közlekedés és más bel- és kültéri létesítmények, iskolák, lakóházak, egészségügyi létesítmények és munkahelyek, információ, kommunikáció és egyéb szolgáltatások, köztük az elektronikus szolgáltatások és segélyhívó szolgáltatások”³¹) **fejlesztése során** az egyenlő esélyű hozzáférés követelményét be kell tartani. Ennek részeként a fejlesztéseket az egyetemes tervezés alapelvét figyelembe véve és **projektarányos komplex akadálymentesítést** elvégezve kell végrehajtani. Közösségi célú funkciókat ellátó, és/vagy ügyfélforgalmat lebonyolító és/vagy állandó munkavégzés helyszínéül szolgáló épület/épületrész / közlekedési útvonal építése/ felújítása során a kötelezően elvégzendő projektarányos komplex akadálymentesítést foglalkozási rehabilitációs humán és műszaki szaktanácsadó, és/vagy rehabilitációs környezettervező szakmérnök/szakértő, illetve a helyi esélyegyenlőségi érdekképviselői szervezet bevonásával kell megtervezni.

Kötelezően választandó esélyegyenlőségi intézkedések

Ha a projekt célja, tevékenységei kimondottan valamely, a társadalmi befogadással összefüggő területre irányulnak, egy vagy több társadalmi kirekesztéssel veszélyeztetett csoport esetében, akkor az esélyegyenlőségi intézkedések tervezése és végrehajtása biztosított a projektben.

Legalább 1 esélyegyenlőségi intézkedést ugyanakkor abban az esetben is meg kell valósítani a projektnek, ha a projekt célja, tevékenységei nem kimondottan valamely, a társadalmi befogadással összefüggő területre irányulnak, egy vagy több társadalmi kirekesztéssel veszélyeztetett csoport esetében.

A támogatást igénylő a helyi felhívás céljaival és előírásaival összhangban helyi támogatási kérelmében esélyegyenlőségi lehetőséget, problémát, kockázatot, célcsoportot azonosít, és ehhez kapcsolódó esélyegyenlőségi intézkedést valósít meg. Az intézkedéshez a támogatást igénylő adatlapban műszaki-szakmai eredményt kell rendelni.

A célcsoport kiválasztása

Az esélyegyenlőségi intézkedés célja az alábbi, kirekesztettséggel leginkább veszélyeztetett csoportokba tartozó emberek társadalmi kirekesztésének csökkentése, az esélyteremtés biztosítása, társadalmi aktivitás növelése.

- kisgyermeket nevelő nők;
- többgyermekes nők;
- gyereküket, gyerekeiket egyedül nevelő nők;
- 50 év feletti nők;
- GYES-ről, GYED-ről visszatérő nők;
- inaktív nők;

³⁰ http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0700092.TV

³¹ http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0700092.TV

- roma nők;
- akadályozott/fogyatékossgal élő nők.
- romák;
- akadályozott/fogyatékossgal élő/megváltozott munkaképességű emberek;
- migránsok;
- fogvatartottak, szabadságvesztésből szabadultak;
- szenvedélybetegek;
- szexuális orientációjuk alapján kisebbségek,
- hajléktalanok (lakhatási szegények);
- hátrányos helyzetű családban élő gyerekek, fiatalok;
- állami gondoskodásban élő gyerekek, fiatalok;
- bentlakásos intézményben élő emberek;
- fogyatékos gyerekek, fiatalok;
- idősek;
- alacsony végzettségűek, iskolából lemorzsolódók;
- pályakezdő fiatalok, munkatapasztalattal nem rendelkezők;
- (tartósan) munkanélküliek;
- alacsony munkaintenzitású háztartásban élő emberek;
- 45 év feletti inaktívok;
- szegregátumok lakói;
- rossz közlekedésű településen élők;
- (jövedelmi, lakhatási) szegények.

A támogatást igénylő a projekt szempontjából releváns célcsoport(ok)ra vonatkozó esélyegyenlőségi intézkedést vállal. Az esélyegyenlőségi célt a projekt végrehajtása során teljes egészében érvényesíteni kell.

Esélyegyenlőséget segítő intézkedések

1. Megfelelő munkaerő-piaci pozícióhoz való hozzáférés
2. Megfelelő egészségmegőrzéshez (egészséges táplálkozás, sport, pihenés, stb.) és egészségügyi szolgáltatáshoz való hozzáférés
3. Megfelelő képzettséghez való hozzáférés,
4. Megfelelő lakhatáshoz és lakhatási környezethez való hozzáférés
5. Megfelelő intézményi, társadalmi és közösségi kapcsolatrendszerhez való hozzáférés
6. Megfelelő információhoz való hozzáférés
7. Megfelelő közlekedéshez, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés
8. Megfelelő hozzáférés az érdekérvényesítéshez, önrendelkezéshez
9. A befogadó közösség, a társadalmi környezet szemléletének fejlesztése.

Példák – Esélyegyenlőséget segítő intézkedések

1. A projekt tervezésébe társadalmi-gazdasági részvételek és aktivitások szempontjából a kirekesztettség magas kockázatával jellemezhető célcsoportba tartozó személyt vagy őket képviselő szervezeteket von be³²
2. A fejlesztés – igazolhatóan – betartja az egyenlő esélyű hozzáférés követelményét és/vagy projektarányos komplex vagy területi (pl. csak fizikai, info-kommunikációs, stb.) akadálymentesítésre kerül sor a fejlesztéshez kapcsolódva³³
3. A fejlesztésben konkrét intézkedéseket tesz a társadalmi környezet érzékenyítésére, a befogadó szemlélet erősítésére a kirekesztett csoportok irányában³⁴
4. A projekt menedzsmentjében, illetőleg a megvalósítást végző szakemberek között társadalmi-gazdasági részvételek és aktivitások szempontjából a kirekesztettség magas kockázatával jellemezhető célcsoportba tartozó személyt foglalkoztat.
5. A projekt menedzsmentjében, illetőleg a megvalósítást végző szakemberek között a rehabilitációs hozzájárulásra vonatkozó 2011. évi CXCI. törvény 23§³⁵ által meghatározott mértéknél több megváltozott munkaképességű munkatársat foglalkoztat.
6. A megvalósítást végző szervezetben, intézményben esélyegyenlőségi munkatársat, felelőst alkalmaz: munkájukról a projekt utolsó előtti mérőföldkövéhez kapcsolódó beszámolóval jelentést nyújt be.
7. A munkahelyet igazolhatóan családbaráttá teszi, (különösen) a kisgyermeket nevelő nők és férfiak, valamint a megváltozott munkaképességű munkavállalók esetében lehetőséget biztosít atipikus foglalkoztatási módokra.
8. Munkaidő-kedvezményt biztosít a dolgozók továbbképzéséhez.
9. Esélyegyenlőségi tervet (foglalkoztatási ET) készít és valósít meg³⁶, és erről legkésőbb a projekt utolsó előtti mérőföldkövéhez kapcsolódó beszámolóban jelentést nyújt be.
10. A szervezet döntéshozói, munkavállalói vagy közönsége számára legalább 10 óras esélyegyenlőségi / szemléletformáló képzést tart.
11. A projekt által érintett területen esélyegyenlőségi felmérést és/vagy hatásvizsgálatot készít egy vagy több tevékenység célcsoportra gyakorolt hatásáról és erről legkésőbb a projekt utolsó előtti mérőföldkövéhez kapcsolódó beszámolóban jelentést nyújt be.
12. A projektet megvalósító szervezet vagy intézmény társadalmi-gazdasági részvételek és aktivitások szempontjából a kirekesztettség magas kockázatával jellemezhető célcsoportba tartozó embereket képviselő, támogató szervezeteket vagy intézményeket támogat.
13. A projekt tervezésébe legalább a férfiakkal egyenlő arányban von be nőket, vagy a társadalmi-gazdasági részvételek és aktivitások szempontjából a kirekesztettség magas kockázatával jellemezhető nőket (lásd később) vagy őket képviselő szervezeteket von be.
14. A fejlesztésben konkrét intézkedéseket tesz a társadalmi környezet érzékenyítésére a nők és férfiak egyenlőségével kapcsolatos kérdésekben (ez akkor lehet választott intézkedés, ha ez nem tartozik a projekt kötelező alaptévékenységei közé).
15. A projekt menedzsmentjében, illetőleg a megvalósítást végző szakemberek között legalább a férfiakkal egyenlő arányban foglalkoztat nőket, vagy a társadalmi-

---

³² Ez akkor lehet esélyegyenlőségi intézkedés, ha ez nem kötelezően megvalósítandó projektem.

³³ Lásd 22. lábjegyzet

³⁴ Lásd 22. lábjegyzet

³⁵ http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100191.TV

³⁶ Lásd 22. lábjegyzet

- gazdasági részvételek és aktivitások szempontjából a kirekesztettség magas kockázatával jellemezhető nőket (lásd később) foglalkoztat.
16. Nőket von be férfiak által dominált szakterületekre, kiemelten: K + F területén; férfiakat von be nők által dominált szakterületekre.
  17. A munkahelyek(et) igazolhatóan családbaráttá teszi, a kisgyermeket nevelő nők és férfiak esetében lehetőséget biztosít atipikus foglalkoztatási módokra.
  18. Bizonyíthatóan érvényesíti az egyenlő munkáért egyenlő bér elvét.
  19. Munkaidő-kedvezményt biztosít a társadalmi-gazdasági részvételek és aktivitások szempontjából a kirekesztettség magas kockázatával jellemezhető női dolgozók továbbképzéséhez.
  20. GYES-en, GYED-en levő munkatársakkal való szervezett, dokumentált kapcsolattartást folytat.
  21. Vállalati, szervezeti gyermekintézményt alakít ki, tart fenn.
  22. Esélyegyenlőségi tervet (foglalkoztatási ET) készít és valósít meg (ez akkor lehet esélyegyenlőségi intézkedés, ha ez nem kötelező kiválasztási kritérium, lásd az előbbiekben meghatározott, jogszabályban rögzített esetekben), és erről legkésőbb a projekt utolsó előtti mérőföldkövéhez kapcsolódó beszámolóban jelentést nyújt be.
  23. A megvalósítást végző szervezet(ek)ben, intézmény(ek)ben esélyegyenlőségi munkatárs(ak)at, felelős(öke)t alkalmaz, akik munkájuk során érintik a női-férfi egyenlőség kérdését: munkájukról a projekt utolsó előtti mérőföldkövéhez kapcsolódó beszámolóval jelentést nyújt be.
  24. A szervezet döntéshozói, munkavállalói vagy közönsége számára legalább 10 órás esélyegyenlőségi/szemléletformáló képzést tart, amely érinti a nők és férfiak egyenlőségének kérdését.
  25. A projekt által érintett területen esélyegyenlőségi felmérést készít(tet), és/vagy hatásvizsgálatot készít(tet) egy vagy több tevékenység női célcsoport(ok)ra gyakorolt hatásáról és erről legkésőbb a projekt utolsó előtti mérőföldkövéhez kapcsolódó beszámolóban jelentést nyújt be.

A projektet megvalósító szervezet vagy intézmény női, illetőleg társadalmi-gazdasági részvételek és aktivitások szempontjából a kirekesztettség magas kockázatával jellemezhető női célcsoportba tartozó embereket képviselő, támogató szervezeteket vagy intézményeket támogat.